

Злагоди, перемог, добра Вам, дорогі колеги, у Новому 2016 році!

ЗАСНОВНИКИ

Національна академія педагогічних наук України

ЦК профспілки працівників освіти і науки України

Трудовий колектив редакції

Академія інженерних наук України

Творча спілка вчителів України

Всеукраїнське педагогічне товариство імені Гр.Ващенка

Спілка викладачів вищої школи та науковців України

ОСВІТА

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ ТИЖНЕВИК

Засновано в березні 1940 року.

№ 1-2 (5696-5697)

6-13 січня 2016 р.

Ціна договірна

У номінації на підтримку статусу педагогічних династій в Україні — "Лицарі відданості освіти"

за 2015 рік право носити це почесне звання здобули:

визначна педагогічна династія Скотних

яка об'єднує десятки талановитих педагогів різних поколінь. І нині члени цієї педагогічної династії працюють від установ початкової школи до університетів. Сьогодні очолює і об'єднує династію голова —

Надія Володимирівна Скотна

ректор Дрогобицького державного педагогічного університету (Львівська обл.)

і визначна педагогічна династія Нестругіних-Полехіних

відома насамперед тим, що її члени присвятили своє життя сільським школярам. Об'єднує династію вчитель української мови, голова Тальнівського райкому профспілки працівників освіти і науки Черкаської області, лідер патріотичного виховання школярів

Людмила Митрофанівна Нестругіна

Список кращих освітян 2015 року за версією читачів тижневика "Освіта" див. на стор. 6-11

Добрий знак — рік починати з новосіль

Нове приміщення загальноосвітнього навчального закладу I-II ступенів відкрили 11 січня 2016 року у селі Соколів, що на Тербовлянщині Тернопільської області. На відкритті був при-

сутній Президент України Петро Порошенко, який подарував учням комп'ютерний клас.

Президент України побажав школярам, батькам і вчителям отримувати якісну освіту, на-

снаги в досягненні високих результатів педагогічної праці та зростання патріотичного духу.

Нова школа у Соколові розрахована на 126 учнів. Дотепер у селі була лише початкова шко-

ла у двох приміщеннях: не було ні спортивного, ні актового залів; ні електричного опалення. Тепер усе це — є!

Завершення спорудження нової школи було особливо актуальним проектом. Саме тому його включили в робочий проект Стратегії регіонального розвитку.

За інформацією департаменту освіти і науки Тернопільської ОДА

Різдвяні гостини — від Донбасу до Карпат

В межах Всеукраїнської акції "Схід-Захід разом" упродовж Різдвяних свят на Львівщину вирушили понад 1800 учнів та вчителів зі східних, південних, центральних областей України. Зокрема, гості прибули з міст Маріуполя, Рубіжного, Добропілля, Волновахи, Северодонецька, Новоайдара, Константинівки, Краматорська, а також з Харківської, Запорізької, Черкаської, Херсонської, Дніпропетровської, Кіровоградської, Миколаївської, Полтавської, Одеської областей.

Під час візиту школярі ознайомились з історією та культурою Львівського краю, відвідали музеї Львова та Олеський, Золочівський та Підгорецький замки, а також заповідники Розточчя і Тустань. Діти переглянули театралізовані вертепи, різдвяні концерти, фестивали дитячої творчості та новорічні вистави.

Учні з міста Рубіжне Луганської області перебували у Дрогобицькому районі. Діти відвідали музей Івана Франка в селі Нагусевичі та пройшли "стежкою Великого Каменяра".

Освітняни та учні із міста Волновахи Донецької області гостювали у Бродівському районі. Донеччанам організували Святу вечерю. Також вони побували на Святі коляди і пампуха, екскурсії у селі Підгірці, селища міського типу Олесько і Підкамін'я та відвідали Бродівський краєзнавчий музей.

Делегація із Волноваського району Донецької області перебувала у Буському районі. Гості з південного заходу Донеччини святкували у родинних Різдво, колядували з вертепом,

знайомились із різдвяними традиціями та звичаями Галичини.

У Сколівському районі 120 учнів та педагогів відвідали Національний природничий парк "Сколівські Бескиди", Кам'янецький водоспад, ме-

моріальний комплекс "Франкова криниця" в селі Тухля та місцеві спортивно-туристичні комплекси.

За інформацією департаменту освіти і науки Львівської ОДА

Передплата на тижневик "Освіта" не припиняється ніколи! Її можна оформити в будь-якому поштовому відділенні.

* ТІЛЬКИ ФАКТИ *

2016-ТИЙ НОВОЮ СТАТИСТИКИ

● Бюджет МОН-2016, у порівнянні із 2015 роком, збільшено на 0,6 млрд гривень і становить 17,4 млрд гривень. Також сприятиме збільшенню обсягу коштів, які можуть бути використані безпосередньо на освітянську галузь, зменшення розміру Єдиного соціального внеску (з 36,3 до 22 %).

● Зокрема, за бюджетною програмою 2201170 "Здійснення методичного та матеріально-технічного забезпечення діяльності навчальних закладів" у 2016 році передбачені видатки у сумі 125 млн 894 тисячі гривень.

● Протягом 2016 року в Україні відбудеться підвищення соціальних стандартів, а саме: у травні та грудні збільшиться розмір мінімальної заробітної плати, відповідно до 1450 грн. та 1550 грн. При цьому збільшаться також розміри оплати праці працівників галузі. Водночас зростуть і виплати адресної грошової допомоги молодим фахівцям, які після закінчення навчання працевлаштувалися до загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів.

● Фінансування вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації здійснюється за бюджетною програмою 2201160 "Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики". Обсяг видатків на цю програму у 2016 році становить 11,4 млрд. гривень, що на 0,3 млрд гривень більше, ніж у 2015 році.

● Незважаючи на складну економічну ситуацію та проведення антитерористичної операції на сході країни, Урядом прийнято рішення, що у 2016 році фінансування вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, підпорядкованих Міністерству освіти і науки, не передаються на утримання місцевих бюджетів, а залишається за бюджетною програмою 2201150 "Підготовка кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики" із обсягом фінансування 4,0 млрд гривень, що на 0,2 млрд гривень більше, ніж у 2015 році.

● Видатки на проведення зовнішнього незалежного оцінювання у 2016 році передбачені за бюджетною програмою 2201470 "Здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти Українським центром оцінювання якості освіти та його регіональними підрозділами" - у сумі 122,3 млн гривень, що на 12,3 млн гривень більше ніж у 2015 році.

● У 2016 році Міністерству освіти і науки за бюджетною програмою 2211190 "Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам" передбачені видатки у сумі 44,8 млрд грн., що на 0,8 млрд грн. більше, ніж у 2015 році.

● У грудні 2015-го, за рахунок невикористаних коштів освітньої субвенції 2015 року, було спрямовано на місця додаткові кошти: 0,6 млрд гривень - на придбання шкільних автобусів на засадах співфінансування (50% - за рахунок залишку освітньої субвенції, 50% - за рахунок коштів місцевих бюджетів) та 0,2 млрд гривень - на оснащення опорних шкіл сучасною матеріально-технічною базою, які будуть використовуватися і у 2016 році.

● Також у Державному бюджеті на наступний рік передбачені видатки на фінансування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти у сумі 2,6 млн грн.

* ТІЛЬКИ ФАКТИ * ТІЛЬКИ ФАКТИ * ТІЛЬКИ ФАКТИ * ТІЛЬКИ ФАКТИ *

Пробне ЗНО. Реєстрацію розпочато.

З 5 по 30 січня 2016 року триває реєстрація осіб для участі у пробному зовнішньому незалежному оцінюванні в 2016 році.

Перше пробне ЗНО відбудеться 2 квітня 2016 року — з української мови і літератури, 9

квітня 2016 року — тестування з англійської, німецької, іспанської, французької, російської мов, біології, географії, історії України, математики, фізики, хімії.

Мета пробного ЗНО — дати можливість ознайомитись із процедурою проходження зовнішнього

незалежного оцінювання особам, які виявили бажання вступати до вищих навчальних закладів.

Детальну інформацію щодо проведення пробного ЗНО розміщено на сайті регіонального центру оцінювання якості освіти, на території обслуговування якого особа бажає про-

ходити пробне зовнішнє незалежне оцінювання. Реєстрація для проходження пробного тестування не передбачає автоматичної реєстрації для участі в основній сесії зовнішнього незалежного оцінювання.

За інформацією УЦОЯО

Школи ближчають

До Різдва представники районів Житомирської області отримали від Житомирської обласної державної адміністрації ключі та документи від нових шкільних автобусів.

Такі заходи мають забезпечити підвез усіх учнів сільської місцевості, які цього потребують, до місця навчання. Райони Житомирщини отримають ще 14 шкільних автобусів. Нові автобу-

си цього разу поїдуть до Андрушівського, Житомирського, Коростишівського, Попільнянського, Ружинського, Чуднівського, Баранівського, Бердичівського, Ємільчинського, Овруцького, Володарсько-Волинського, Новоград-Волинського, Коростенського та Червоноармійського районів.

У 2016 році вже 24 нових автобуси підвозитимуть близько 1000 учнів та 100 вчителів області до їх навчальних закладів. Шкільний транспорт придбано за кошти Державного фонду регіонального розвитку у співфінансуванні із місцевими бюджетами.

А на Київщині також 14 транспортних засобів було передано органам управління освітою Барішівського, Білоцерківського,

Богуславського, Броварського, Згурівського, Іванківського, Макаришівського, Миронівського, Переяслав-Хмельницького, Поліського, Сквирського, Таращанського, Яготинського районів.

На виконання обласної програми "Шкільний автобус" з обласного бюджету Київської області було виділено 12 млн 150 тис. гривень.

Кошти дали можливість закупити автобуси для тих районів, у яких транспортні засоби було мобілізовано на потреби АТО, або протягом року проведено оптимізацію мережі навчальних закладів та створено освітні округи, а також для новоствореної Калитянської громади. Нові автобуси будуть забезпечувати у сільській місцевості регулярне безоплатне перевезення учнів та педагогічних працівників до місць навчання та роботи.

* ЧИТАЧІ ПРОСИЛИ РОЗ'ЯСНИТИ * ЧИТАЧІ ПРОСИЛИ РОЗ'ЯСНИТИ *

Чи вилучать галузь "Мистецтво" з молодшої школи?

У зв'язку зі стурбованістю професійної спільноти з приводу можливого вилучення зі змісту початкової освіти галузі "Мистецтво", Міністерство освіти і науки України інформує, що такий крок не передбачено жодними нормативними документами МОН.

Сьогодні на стадії розроблення перебуває проект Кон-

цепції початкової освіти. Остаточний варіант проекту документа буде оприлюднений на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України для широкого громадського обговорення, після чого проєкт доопрацюватиметься з урахуванням зауважень і пропозицій батьків, вчителів, науковців.

Як здійснюються присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань?

Уряд затвердив перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників та порядок їх присвоєння. Про це йдеться у постанові Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2015 р. № 1109.

Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань, порядок їх присвоєння затверджені відповідно до частини четвертої статті 54 Закону України "Про освіту" та частини восьмої статті 55 Закону України "Про вищу освіту".

Слід зазначити, що відповідно до частини 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про вищу освіту" вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (повна вища освіта) після набрання чинності цим законом прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра.

Постановою передбачається, що особі з освітнім ступенем магістра, яка вперше призначається на посаду педагогічного працівника, присвоюється кваліфікаційна категорія "спеціаліст", якщо на цій посаді передбачено присвоєння кваліфікаційних категорій.

Особі, яка має науковий ступінь, при призначенні на посаду педагогічного працівника, присвоюється кваліфікаційна категорія "спеціаліст вищої категорії", якщо на цій посаді передбачено присвоєння кваліфікаційних категорій.

Кваліфікаційні категорії і педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам за результатами атестації, що проводиться у порядку, встановленому Міністерством освіти і науки.

Кваліфікаційні категорії "спеціаліст", "спеціаліст другої категорії", "спеціаліст першої категорії" присвоюються атестаційною комісією навчальних закладів. Категорія "спеціаліст вищої категорії" та педагогічні звання присвоюються атестаційною комісією відповідного органу управління освітою.

Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 632 втрачає свою чинність.

* НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ * НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ *

Під головуванням Віктора Андрушенка — ректора НПУ імені Михайла Драгоманова відбулося спільне засідання Асоціації ректорів педагогічних університетів України та Президії Національної академії педагогічних наук України. На засіданні розглянуто питання про виконання Указу Президента України № 580/2015 від 13 жовтня 2015 року "Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки". У засіданні взяли участь представники Комітету Верховної Ради України з питань освіти і науки та Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Міністерства молоді та спорту України, ректори 30 вищих навчальних закладів з усієї України, директори середніх навчальних закладів.

Виступ ректора Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, професора Івана Прокопенка учасники засідання сприйняли з особливою увагою.

Іван Прокопенко: "На козацьких засадах"

Кожен народ має власну систему виховання, що сформувалася історично, яка дозволяє молоді духовно наслідувати національні традиції, вивчати та зберігати їх, популяризувати і примножувати кращі культурні надбання нації. Нині перед фахівцями та державою у цілому стоїть завдання щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про майбутнє свого народу.

Згідно з Указом Президента України №580 /2015 від 13 жовтня 2015 року "Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки" з метою "визначення ефективних механізмів системної взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у питаннях національно-патріотичного виховання" затверджено "Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки".

У документі зазначено, що "національно-патріотичне виховання дітей та молоді має стати одним із пріоритетних напрямів діяльності, держави та суспільства щодо розвитку громадянина як високоморальної особистості, яка плекає українські традиції, духовні цінності, володіє відповідними знаннями, вміннями та навичками, здатна реалізувати свій потенціал в умовах сучасного суспільства...". Крім того, у "Стратегії" наголошено на тому, що "... національно-патріотичне виховання має набути характеру системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, інститутів громадянського суспільства, громадян з формування у людини і громадянина високої національно-патріотичної свідомості, почуття відданості своїй державі".

Це свідчить про високу місію сучасних громадських організацій в системі національно-патріотичного виховання, діяльність яких має бути спрямована на ідею зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму у дітей та молоді.

Нещодавно Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди відсвяткував своє 210-річчя. Це перший вищий навчальний заклад України на базі якого згідно Указу Президента України "Про Національну програму відродження та розвитку Українського козацтва на 2003-2005 роки" у червні 2002 року було відкрито Інститут Українського козацтва та Окремий

науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди, за створення яких та впровадження національної системи виховання Харківський педагогічний університет нагороджено Срібною медаллю "Незалежність України" та Почесним лауреатським Дипломом Рейтингу.

Крім цього в університеті була створена кафедра козацької педагогіки, робота якої спрямована на відродження культурних та педагогічних традицій козацтва. За ініціативою кафедри у січні 2003 року було започатковано видання методичного посібника "Козацька грамота" (науково-методологічне впровадження ідей козацької педагогіки в сучасну освітню практику). Крім цього розроблені курси "Козацька етнопсихологічна система виховання" "Краєзнавча етнологія козацької культури", "Феномен українського козацтва", "Історія України в особистостях", "Охорона культурної спадщини". Викладачі університету є авторами посібників, монографій з основ козацької виховної системи, учасниками Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференцій відповідної тематики.

Зокрема, на базі університету систематично проводяться круглі столи, семінари вчителів, конференції, ради ветеранів та Великі козацькі ради з питань козацтва (Міжнародні науково-практичні конференції "Актуальні проблеми методики навчання історії, правознавства та суспільствознавчих дисциплін", "Краєзнавство і учитель", Всеукраїнська науково-практична конференція "Козацький рух на теренах України та патріотичне виховання молоді на його засадах", присвяченої 420-річчю від дня народження Б. Хмельницького, тощо).

Традиційним стає проведення круглих столів в межах конференцій: "Перспективний досвід роботи з обдарованою молоддю", "Теоретичні та практичні аспекти формування мультикультурних компетенцій у студентської та учнівської молоді в освітніх закладах України та ЄС"; "Українознавство: технології впровадження наукового доробку в суспільно-політичне й державне життя, в систему науки, освіти та виховання"; "Контраверсійні питання викладання курсу ТІ Світової війни у внз".

Сьогодні особливого значення набуває допомога Захисникам України, співробітництво з миротворцями ООН. За ініціативою викладачів університету було проведено круглий стіл "Толерантність як шлях до миру і міжнародної злагоди", присвяченого 70-й річниці створення ООН. Серед почесних гостей були Голова Громадської організації миротворців ООН, учасник міжнародних операцій і інвалідів війни Самойлов С.А., Голова Харківської обласної ради борців антифашистського опору колишніх політ'язнів фашистських концтаборів Малецький І.Ф..

В університеті працює волонтерський загін "Злагода", діє викладацький виїзний концертний загін "Хелп армії". Студенти та викладачі університету відвідують Військовий клінічний центр Північного регіону, проводять благодійні ярмарки, акції з метою збору коштів та конкретних речей на допомогу пораненим.

Традиційним стає участь студентів університету у міських церемоніях покладання квітів з нагоди відзначення Дня гідності і свободи, Дня незалежності України, Дня Конституції, Дня примирення і миру. Дня українського козацтва, тощо.

Значну функцію у національно-патріотичному вихованні студентів виконують заходи Інституту Українського козацтва та Окремого науково-освітнього центру Українського козацтва ім. Г.С. Сковороди, який є місцевією

громадською організацією, що поширює свою діяльність на Харківську область, в комплексі всі ці організації створюють єдиний рух патріотичного і національного виховання серед студентської молоді та школярів Харківщини.

Центр створено у червні 2002 року з метою сприяння розвитку науково-освітньої діяльності, об'єднання, керівництва та координації зусиль учбових закладів усіх ступенів щодо відродження та розвитку історичних, патріотичних, господарських та культурних традицій Українського козацтва.

Центр керується у своїй діяльності Конституцією України, Законом України "Про об'єднання громадян", чинним законодавством України, Статутами Українського козацтва та Окремого науково-освітнього центру Українського козацтва ім. Г.С. Сковороди, прогресивними українськими козацькими звичаями та традиціями, які не суперечать законам України,

У "Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки" насамперед визначено такі сфери виховання: освіта; наука; культура та мистецтво; профорієнтація на військові спеціальності: історія, вшанування пам'яток історії, правознавство, духовно-моральне виховання. Сьогодні можна чітко виділити основні завдання Центру;

- відпрацювання програми національно-патріотичної, фізкультурно-спортивної, краєзнавчої та культурно-просвітницької роботи серед студентської та учнівської молоді;

- участь у створенні на базі діючих військових містечок та шкіл-інтернатів Гетьманського Містечка для виховання козацьких дітей, підлітків та безпритульних дітей;

- сприяння створенню козацьких навчальних закладів (ліцеїв, шкіл та ін.);

- участь у проведенні всеукраїнських науково-практичних конференцій з проблем відродження та розвитку Українського козацтва;

- надання науково методичної допомоги музеям та заповідникам у вдосконаленні пропаганди історії, культури і традицій Українського козацтва;

- участь у дослідженнях з генеалогії та біографістики гетьманів, старшини та сучасного реєстрового Українського козацтва;

- сприяння розвитку та популяризації видів спорту, заснованих на козацьких традиціях, участь у спортивних змаганнях з різних видів спорту; - розробка туристичних козацьких маршрутів;

- сприяння розвитку міжнародного туризму, культурного обміну, співробітництва з міжнародними громадськими та економічними організаціями для пропаганди сучасного розвитку та історії Українського козацтва.

Умовно всього діяльність Центру можна розділити на п'ять напрямів: науково-пошу-

ковий, військово-патріотичний, культурно-просвітницький, популяризаційний та напрямок міжнародних зв'язків.

В межах науково-пошукової роботи Центром проводиться розробка комплексної наукової теми - "Феномен Українського козацтва: теорія, проблеми, перспективи". Вже традиційними стали щорічні учнівсько-студентські наукові козацькі читання. Також щорічно відбуваються археологічні експедиції студентів історичного факультету, козаків Центру в межах Харківської області з метою вивчення козацьких знахідок. До того ж членами Центру було розроблено список козацьких пам'яток Харківщини та України взагалі з метою підтримання руху по збереженню пам'яток історії та культури. Функціонує ініціативна група з проблем вивчення генеалогії та біографістики гетьманів, старшин та сучасного Українського козацтва.

В межах військово-патріотичної роботи вже традиційно до дня Пресвятої Богородиці Покрови відбувається Посвята в козацтво студентів 1 курсу університету; проводяться спортивні змагання "Козацькі розваги" за Кубок Отамана Центру.

На сучасний день створено постійне добровільне громадське формування щодо охорони порядку та профілактики правопорушень на території університету, в учбових корпусах та гуртожитках.

Культурно-просвітницькій роботі в Центрі також надається велика увага. Майбутні педагоги члени Центру підтримують тісні зв'язки зі школами міста Іаркова та області - запрошують школярів до Центру на практичні семінари, проводять у школах урок "Козацька слава", конкурс писанок на Великдень, міський науково-практичний конкурс "Знавців козацької спадщини" серед школярів м. Харкова та Харківської області. До свята Різдва студенти влаштовують благодійні акції в

Дитячих будинках та дитячих відділеннях лікарень міста Харкова, в якості просвітницької роботи серед студентів організуються автобусні екскурсії до м. Запоріжжя на о. Хортиця, до м. Дніпропетровська (Історичний музей імені Д.І. Яворницького).

До того ж залучаються засоби масової інформації Харківської області до роз'яснення козацької символіки, її актуалізації і поширенню серед студентської молоді. В університетській газеті "Учитель" друкуються статті-звіти щодо проведених заходів козаками Центру.

Популяризаційна діяльність спрямована на випуск пам'ятних козацьких календарів, видавничу та рекламну роботу з метою популяризації елементів козацької культури та давніх традицій.

Центр підтримує міжнародні зв'язки, подаючи заявки на участь у різних міжнародних програмах, підтримуючи культурний обмін з міжнародними організаціями.

Отже, випускник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди є учителем-професіоналом, який практично підготовлений до національно-патріотичного виховання дітей у школі; може організувати та керувати козацьким осередком у своїй школі, залучати учнів до українських традицій, прививати їм духовні цінності нашого народу.

Проблеми реформування наукової сфери в Україні й переведення її на більш практичний прикладний рівень — сьогодні в центрі уваги освітянської та наукової спільнот. Долучення України до програми "Горизонт 2020", підписання Президентом України Закону "Про наукову та науково-технічну діяльність", як очікується, має дати значний поштовх до посилення науково-технічного потенціалу нашої країни.

Загалом на видатки, пов'язані з дослідженнями, у 2016 році, відповідно до ЗУ "Про державний бюджет України на 2016 рік", планується виділити 5,3 млрд грн, які розподілено між 25 розпорядниками. Левова частка цих коштів спрямовується до Національної академії наук, Міністерства освіти і науки України. Тож наукова думка й надалі розвиватиметься. Про шляхи зближення університетів та НАН України, головні вектори такої співпраці, розвиток сучасної університетської науки — розмова з директором Навчально-наукового центру "Інститут біології" Київського національного університету імені Тараса Шевченка професором **Людмилою Остапченко**.

Людмила Остапченко: "Іде пошук нових алгоритмів"

— Людмилу Іванівно, якою є сьогодні співпраця з НАН України вчених і студентів-біологів Шевченкового університету?

— Активною та багаторічною є наша співпраця з інститутами біологічного напрямку Національної академії наук. Це Інститут молекулярної біології і генетики, Інститут мікробіології та вірусології ім. Д.К. Заболотного, Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна, Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології імені Р.Є. Кавецького, Інститут фізіології імені О.О. Богомольця. У них є центри спільного користування обладнанням, в яких можуть займатися наші студенти. Для нас — це досить серйозна підтримка. Наші студенти на лабораторно-експериментальній базі наукових інститутів виконують курсові, дипломні роботи, випускники ж вступають до аспірантури.

Понад 10 років в Інституті молекулярної біології і генетики та Інституті біохімії ім. О.В. Палладіна існують так звані спеціалізації: молекулярна біологія

та біотехнологія відповідно. Співробітники НАНУ, доктори та кандидати наук, викладають у нас спеціальні курси, на базі цих інститутів у нас проходять практикуми, проводяться лабораторні роботи. Це потужний напрям співпраці, який дає дуже гарні результати. Крім того, науковці, які у нас викладають, суттєво розвантажують наших викладачів, які мають дуже велике навантаження.

Також на сьогоднішній день у нас з інститутами НАН України є спільні гранти, конкурси на які оголошувало Міністерство освіти і науки України. У межах цієї діяльності певну частину роботи виконують інститути НАН, іншу — ми, виступаючи субпідрядниками або ж основними виконавцями таких грантів.

Активною є взаємодія з Національною академією медичних наук України, спрямована на те, щоб наші студенти проходили практику, як і медики, на базі лікувальних установ.

Таку співпрацю з науковцями ми постійно розвиваємо, увесь

час іде пошук нових алгоритмів. Нині існують міжнародні гранти з організації навчального процесу. Такі проекти ми робитимемо разом з Національною академією наук України саме для того, щоб розробити кроки залучення інститутів НАН до навчального процесу.

— Про які саме результати та переваги такої спільної роботи йдеться?

— По-перше, інститути НАН завжди мали змогу відправити студентів на стажування за кордон завдяки міжнародним грантам для виконання спільних наукових досліджень. Так, студенти університету протягом двох-трьох місяців знайомляться з особливостями організації наукової діяльності в інших країнах.

По-друге, результати виконаних за допомогою сучасних методів на новітньому обладнанні досліджень студенти доповідають на серйозних наукових форумах. Крім того, вони виступають співавторами статей.

Як правило, таку активну молодь інститути НАН залишають у себе працювати або беруть до аспірантури. Хоча в нас теж велика аспірантура, до якої ми набираємо багато молоді. Також діє спільна аспірантура: молоді вступає до нас в аспірантуру і частину роботи виконує на базі академічного інституту. Навіть учні цих інститутів можуть бути науковими керівниками дисертаційних робіт наших аспірантів. Такі дослідження проходять апробацію у нас, а також у відповідному інституті НАН й лише після цього виходять на захист.

Також зараз в Інституті біології КНУ ми відкрили новий напрямок — готуємо медиків зі спеціальності "Лабораторна діагностика". Відповідно у нас виникла потреба у створенні кафедри медичного спрямування — так відкрилася кафедра фундаментальної медицини. Її очолює директор Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології імені Р.Є. Кавецького НАН України Чехун В.Ф. Його співробітники у нас погодинно викладають курси медичного спрямування. На базі цього

Інституту є сучасні лабораторії, завдяки чому наші студенти можуть знайомитися з усіма новими методами діагностики та на практиках їх засвоювати. Уже протягом кількох років існує практика, коли випускники залишаються працювати у цих лабораторіях. Це ще одна можливість співпраці.

Плануємо запроваджувати нові навчальні програми і готувати не лише лабораторних діагностів, а й дієтологів тощо. В науковому інституті експериментальної патології, онкології і радіобіології імені Р.Є. Кавецького уже є відповідна література, направлення, видана монографія.

— Людмилу Іванівно, а якою є головна тематика досліджень, що виконуються разом із науковцями в межах міжнародних грантів?

— Серед таких спільних проєктів — дослідження з розробки вітчизняних ранозагоюючих, загальнозміцнюючих препаратів, які могли б застосовувати наші військові. Зараз ми подали про-

ектувати дослідницькі роботи на місці, на базі ВНЗ.

У нас, як вищого навчального закладу, немає завдання розвивати суто фундаментальну науку — надаємо увагу більш прикладним аспектам, бо нам потрібно заробити кошти. На кожну гривню, яку в нас вкладають, ми повинні заробити принаймні 50 коп., щоб компенсувати державі витрати. Тому проводимо багато експертних, держодоговірних робіт, курси підвищення кваліфікації із засвоєння різноманітних новітніх методів досліджень, які використовуються в сучасних медичних лабораторіях.

За кордоном наука базується на грантах. Штатних лабораторій там небагато. Якщо ми йдемо в Європу, то теж повинні прямувати таким шляхом. Для цього науковцям потрібно в будь-якому випадку інтенсифікувати свою роботу. У наших учених є величезний потенціал, який потрібно розвивати. І ми можемо це робити ефективно спільно, що й демонструє попередній досвід.

ект на проведення доклінічних досліджень цих препаратів з метою виведення їх уже на клініку, а потім — на ринок. Ми виграли такий спільний проєкт з Інститутом молекулярної біології і генетики НАН України та з нового року починаємо його виконувати.

Також у нас є з Інститутом біохімії ім. О.В. Палладіна такі спільні проєкти, які було виграно на конкурсній основі. Наші співробітники виконують у ньому певні етапи. Ця робота проводиться планово та вже багато років.

Така співпраця для нас не є новою, а є такою, що проводиться, триватиме, я сподіваюсь, і надалі.

— Людмилу Іванівно, у яких нових напрямках спільної діяльності з академічними науковими установами сьогодні зацікавлені університети?

— Ми прагнемо більш широко залучати до викладання представників наукових установ. Однак, на мою думку, Національна академія наук на сьогодні в нас більше зацікавлена.

По-перше, наші науковці не молодіють, середнє покоління в основному виїхало за кордон, і більшість наших випускників працює за кордоном. Тому інститути зацікавлені в молодих, потужних кадрах. Для цього їм потрібно активніше долучатися до процесу підготовки фахівців.

На жаль, сьогодні є така тенденція, що кількість молодих людей, які йдуть до інститутів НАН на курсові та дипломні роботи, теж зменшилася порівняно з ситуацією, яка була п'ять-шість років тому. Всі вони переважно працюють і їм просто не вистачає часу їздити в інститути, щоб виконувати наукову роботу, курсові, дипломні проєкти. Натомість такою діяльністю зручно займатися на базі університету: немає пари — пішов у лабораторію та попрацював на місці або прийшов до занять попрацювати з моделлю, тваринами. Наш інститут сьогодні має дуже потужну експериментальну базу: у нас є гарний віварій, маємо багато тварин, сучасні прилади, лабораторії тощо — є можливість ви-

Наука — це не лише відкриття. Наука — це багато прикладних питань, які потрібно вирішувати, залучаючи отриманий раніше досвід. Один з таких прикладів — загибель каштанів, вирішення цієї проблеми є суто науковим завданням. Інша мова, що ніхто всерйоз не займається її вирішенням, говорючи про те, що на це потрібно кошти, яких постійно не вистачає.

Але ж Київ — місто каштанів, це дерево є нашою емблемою. То, мабуть, у таку проблему треба вкласти кошти? Але надати їх потрібно не певній установі, щоб один-єдиний інститут це вирішував. У нас є Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка, Ботанічний сад імені академіка О.В. Фоміна, Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України тощо. Потрібно створити творчий колектив і туди спрямувати кошти для вирішення певної проблеми. Інша мова, що потім слід запитати і про результат.

Варто створювати наукові колективи для вирішення конкретної, актуальної для нас, українців, проблеми. А не так, що бюджетне базове фінансування спрямовували на інститути, які займаються суто фундаментальними розробками. Такий проєкт може мати і фундаментальну складову, і прикладну. Тоді не потрібні будуть і такі величезні кошти, адже буде значно менша кількість співробітників, які опікуватимуться цією конкретною проблемою.

— Людмилу Іванівно, ви прогнозуєте позитивні перспективи у розвитку науки в передових ВНЗ у зв'язку зі змінами законодавства?

— Спільними зусиллями академічні та університетські вчені, безперечно, реалізують добрі передбачення законодавців. Важливо тільки більше спиратися на думку вчених і залучати саме їх до розробки законопроектів, щоб ті справді були ефективними.

— Щиро дякую за докладне роз'яснення.

Розмову вела
Світлана **ГОРСЬКА**,
спеціально для "Освіти"

* НАШІ НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ * НАШІ НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ *

Українка, яка першою у світі створила мову програмування

Катерина Ющенко — українка, що першою у світі створила мову програмування для комп'ютера. Саме її розробка, щоправда, із не надто милозвучною назвою "адресна мова програмування" випередить мову Фортран на 2 роки, Кобол на 3 і Алгол на 5.

В те, що уродженка містечка Чигирин одного дня працюватиме у лабораторії з першими комп'ютерами, важко було повірити.

Вона донька ворога народу. Її батько, вчитель історії, мав необережність провести дітям екскурсію місцями козацької бойової слави. Так званому українському буржуазному націоналісту випишуть 10 років позбавлення волі. А доньку — першокурсницю фізико-математичного факультету Київського

університету — виженуть вже наступного дня.

Прийняти на навчання неблагонадійну ученицю ризикнуть лише в Узбецькому університеті. На рідну землю повернеться тільки після 2-ї світової. В той час у Львові відкривають філію Інституту математики і Катерина потрапляє у відділу теорії ймовірностей.

А тим часом у Феофанії, передмісті Києва, у приміщенні старого монастиря тридцять науковців розробляють перший на всій континентальній Європі комп'ютер. Подібні машини на той час були тільки у Великобританії та США.

Назва цього творіння МЕСМ — мала електронна обчислювальна машина. Втім "мала" — це

жартівливе слово, бо займав цей комп'ютер 60 квадратних метрів.

Читайте також: Фатальна українка, яка перевернула французький світ моди

Вдвож стін простягалися фанерні макети, в які вмонтували 6000 тисяч радіоламп, конденсатори та резистори. Машина ніколи не працювала вдень. Найменший стрибок напрути переривав довгі обрахунки, та й тягнула МЕСМ стільки енергії, що ці стрибки були неминучі. Пам'ять машини дуже мала — якихось сотні байт.

Так от батька першого ЕОМ Сергія Лебедева переводять у Москву для нових розробок, а комп'ютерного первістка передають науковцям з Інституту математики, до якого переводять Ка-

терину Ющенко. Тут і зійшлися їхні шляхи. Спочатку для комп'ютера створювали найпростіші програмки.

Та Ющенко розуміла, що можливості ЕОМ значно розширяться якщо використовувати універсальну мову програмування більш високого рівня. Так поступово з'явилась адресна мова. Винахід Ющенко допоміг писати програми, що не залежали від місця в пам'яті комп'ютера і розташування мисив даних.

Те, що колись в Союзі називалось лженаукою тепер допомагає вирішувати численні проблеми. Завдяки адресній мові програмування комп'ютери почали вести розрахунки траєкторій польоту балістичних ракет, ядерної зброї,

обчислювали параметри боєголовок.

Сучасне програмування, бази даних та засоби штучного інтелекту — усі ці сфери й досі застосовують засоби, які більше півстоліття тому вперше реалізувала українка.

Телеканал новин "24"

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

Освіта

* ДИСКУСІЙНА ЗАЛА * ДИСКУСІЙНА ЗАЛА * ДИСКУСІЙНА ЗАЛА * ДИСКУСІЙНА ЗАЛА *

"Навіщо ми це робимо, як це нам знадобиться в майбутньому?". Кожний викладач чув цей вислів від своїх студентів хоча б один раз. А кожен студент його хоч раз та промовляв.

І справді, коли заходить мова про курсові та дипломні роботи, які мають виконати студенти згідно освітніх програм: на кого вони розраховані і чого мають навчити студента? Якими компетенціями наділити? Які практичні навички допомогли опанувати? Якщо йдеться про майбутнього науковця, в такому сенсі існуючі нині вимоги, безумовно, потрібні. Але якщо випускник ВНЗ бачить себе в майбутньому практиком? Ознайомившись з програмами та вимогами цих програм до студентів, складається враження, що вища освіта покликана виключно для продукування науковців, а не як зазначено в Законі "Про вищу освіту". Практичних навичок, які передбаченні Законом у термінах "компетенція" та "кваліфікація" студенти в більшості випадків не отримують, в силу різних причин, і це тема іншого дослідження. Тож, що можна запропонувати для реформування?

Працюючи зі студентами філологічних факультетів та інститутів, зацікавився, які саме проекти реалізують вони в ході навчального процесу. Переглянув теми робіт, які нині виконують майбутні викладачі іноземних мов в університетах: "Антонія поезії Лесі Українки", "Стилістичні особливості англійського сленгу на матеріалі роману Дж. Роулінг "Гаррі Поттер і Потаємна кімната", "Особливості функціонування термінологічної лексики в апокаліптичній науковій фантастиці на матеріалі роману Стівена Кінга "Армагедон", "Використання біблійних і навчально-виховного процесу", "Відгук ідей позитивізму у романі Джордж Еліот Сайлес Марнер", "Емоційно забарвлена лексика в поезії шістдесятників", "Застарілі слова, їх функції у текстах різних стилів першої половини ХХ століття"... Ось такі і тому подібні теми пропонують студентам для дослідження. Подібна ситуація і з іншим видом індивідуальної роботи в процесі навчання, — з рефератами. Завдання перетворюють-

РЕВОЛЮЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ся на механічне відтворення інформації вже існуючої в різних джерелах на задану тему. Виконуючи такі дослідження студенти втрачають, — якщо вона в них була, — мотивацію.

Як це виправити? Одним пострілом можна поцілити всіх можливих зайців. Замість класичних навчально-наукових робіт, або у вигляді альтернативи, доцільно було б пропонувати майбутнім філологам-іноземцям: здійснювати протягом курсу переклад раніше не перекладених іноземними мовами творів українських авторів.

Актуальність цієї думки. Письменик Володимир Лис стверджує, що головною перешкодою у отриманні українськими авторами Нобелівських премій у сфері літератури є: "Відсутність перекладів іншими мовами світу й проблема реклами нашої літератури за кордоном", а не якість творів, як хтось можливо може думати. З цим важко не погодитись. Це ж стосується і наших наукових досліджень. Переважна більшість публікацій не виходять в перекладі головною науковою мовою світу — англійською. За даними видання "The Washington Post" її на планеті вивчає, або вивчало півтора мільярди осіб, а також п'ятсот сімдесят сім мільйонів, для яких англійська є рідною мовою. А ще сто одна країна в світі, де нею спілкуються. Не з'являються праці українських літераторів і українських науковців у іноземних виданнях та на Інтернет ресурсах активно іншими справді міжнародними мовами. Але якщо проблему науковців, можна було б вважати виключно проблемою їх власного професіоналізму та престижу, то з письменниками це вже питання національного масштабу. Адже популяризація українських письменників закордоном це популяризація української ментальності, бренду країни, майбутні інвестиції в українську економіку.

Вищі навчальні заклади, які готують студентів за напрямом іноземна

філологія, могли б сьогодні зробити величезну послугу не тільки студентам, запропонувавши справді відповідальний та цікавий практичний проект у ході навчання, який би наділив актуальним досвідом та надав практичних навичок для подальшої професійної діяльності, послужив би в якості волонтерського, державотворчого, організаторського та менеджерського спрямування.

Суть ідеї. Запровадити для студентів, які навчаються за спеціальністю іноземна філологія здійснити переклад творів іноземною мовою у вигляді: курсової, дипломної, магістерської роботи. Коли б академічній групі студентів надавався твір, який протягом семестру, або курсу, вони мали б поступово у вигляді навчальних завдань перекласти іноземною мовою, яку вони вивчають під керівництвом викладача. І одразу оперативного оприлюднювати його на університетському сайті у рубриці, скажімо "Студентські переклади сучасної української літератури". Це був би справді корисний хід з боку вищих навчальних закладів, адже сьогодні студенти цих спеціальностей і так перекладають безліч текстів, але це відбувається без суспільної віддачі. А скориставшись запропонованою ідеєю студенти не просто перекладали б взяті з посібника або підручника тексти, переклад яких після отримання оцінки нікому не потрібний, де мотивація студента низька, а робили б корисний в національному та особистісному масштабі проект. Участь в такому проекті можна було б сміливо заносити у власне портфоліо чи резюме для майбутнього працевлаштування. І просто відчувати свою значущість, коли ти по справжньому робиш потрібну та корисну річ, яка одразу давала б відповідь на питання "навіщо ми це робимо".

Що б це дало вищому навчальному закладу? Заклади, які запровадили б такий експеримент, одразу привернули б до себе увагу громадськості з

усіх сфер суспільного життя, від абітурієнтів, як головного споживача послуг які надає ВНЗ, так і до засобів масової інформації, літературних та письменницьких спілок, міжнародних культурологічних спільнот, діаспори. А ще, — авторів, які б з задоволенням надали свої твори для даного проекту. Це могло б стати для них великим поштовхом до створення нового і максимально якісного продукту, який би зміг конкурувати вже зі світовими зразками. Бо як стверджує поет, перекладач, та викладач Львівського національного університету імені Івана Франка Остап Сливинський: "В нашій літературі вже віддавна нема "плідного новаторства", а головне, — відкриття нового ринку збуту. Щодо вищих навчальних закладів, ця ідея вони можуть розвивати у вигляді корисної, та практичної, умотивованої навчальної діяльності ще і студентів які вивчають видавничу справу, редагування, літературу, інформаційні технології, комп'ютерні науки. Вони брали б участь у подальшому просуванні продукту виробленого філологами, тобто адаптували б, робили б електронні версії книжок, розміщували б їх на сучасних торговельних майданчиках Apple app store, Google play market у прямій співпраці з авторами, або за згоди авторів на сайті університету, що також давало б так потрібний практичний досвід, якого вимагає ринок від сучасного студента. Майбутні юристи також отримали б можливість спробувати себе і перевірити знання та навички у сфері авторського права, інтелектуальної власності, співпрацюючи з молодими письменниками, які будуть особисто зацікавлені в запропонованій концепції.

А головне, кожен студент, виконуючи той чи інший навчальний проект, те чи інше навчальне завдання, — чітко усвідомлював би навіщо він це робить і як воно йому знадобиться.

Юрій КОНОВАЛЕНКО,

асистент кафедри педагогіки і психології вищої школи Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова

Кращі освітяни

Підбиваємо підсумки 2015-го року. Року складного, в якому були допущені помилки і прорахунки, в якому освітяни відчували помітне зниження свого матеріального стану. Року, в якому багатьом вчителям вперше довелося вести навчальний процес при відсутності у школярів традиційних підручників, коли затримувалась видача атестатів випускникам шкіл, а дипломів - випускникам ВНЗ, коли виникала загроза самому існуванню закладів позашкільної освіти. І все ж... Випробування і труднощі не знижували творчих поривань педагогів, не зменшили професійних звер-

шень, патріотичного налаштування і віри в позитивні зміни.

Наші колеги писали книги, здійснювали наукові пошуки, виховували юну зміну на класичних зразках і особистих прикладах. Наші колеги боролись. З зашкарублим і віджилим. За прогресивне, краще, світле. Часто наражились на спротив, та не зупинились, демонструючи свою безкомпромісність і сміливість.

Як побачили це читачі "Освіти"? Перед вами цікавий психолого-соціологічний портрет 2015-го освітянського року в подіях і особах. У порівнянні з попередніми роками в ньому чомусь по-

Надію Адаменко,

заступника директора Інституту філософської освіти і науки НПУ ім. М.П. Драгоманова за винятково креативну організацію II Всеукраїнської олімпіади з філософії для школярів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Анатолія Авдієвського,

художнього керівника Академічного українського народного хору імені Гр. Верьовки за концертні програми, що виховують український патріотизм та підносять роль української культури в світі визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Богдана Андрусина,

проректора з навчально-виховної роботи гуманітарних факультетів НПУ ім. М.П. Драгоманова за активну промоцію актуальних навчально-наукових напрямів: "освітнє право" та правова освіта визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Віктора Андрусенка,

ректора Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за книгу-дорожницю "Учитель, якого чекають. (Польові педагогічні нотатки)" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Тетяну Андрусенко,

завідуючу кафедри етики і естетики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Людмилу Вовк,

завідуючу кафедри теорії та історії педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за пролонгацію і системне ведення на сторінках "Освіти" публіцистичного циклу "Педагогічне шевченкознавство" визнано кращими освітянами року лауреатами відзнаки

"Засвіти вогонь"

Віктора Базилевича,

декана економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка за сподвижництво в залученні роботодавців до навчального процесу сучасного ВНЗ визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Ларису Березівську,

директора Державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В.О. Сухомлинського НАПН України за сподвижництво у впровадженні сучасних інформаційних ресурсів в реферування наукової періодики визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Івана Беха,

директора Інституту проблем виховання НАПН України за цикл публікацій "Патріотизм у вимірі сучасного виховання" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

Олену Биковську,

ректора Інституту екології, економіки і права, за сподвижництво в організації та модераторстві багатоетапного двостороннього Львівсько-Українського проекту співпраці "Формула активного громадянина Європи" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Віктора Близнюка,

письменника за добірку захоплюючих книг для дітей дошкільного віку визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Малиновий дзвін душі"

Аллу Бойко,

завідуючу кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Миколу Степаненка,

ректора Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка за обґрунтування доцільності створення Інституту педагогічної україністики, як структурного складника інноваційного дослідницького університету, і розробку його методолого-теоретичних засад визнано кращими освітянами року лауреатами відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Володимира Бондаря,

директора Інституту педагогіки і психології НПУ ім. М.П. Драгоманова за сподвижництво у інтеграції навчальних програм з зарубіжними моделями педагогічної освіти, за просування персональних виставок магістрантів інституту в іноземних університетах-партнерах визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Євгена Букета,

головного редактора газети "Культура і життя" за сподвижництво в організації волонтерських десантів спрямованих на підтримку сільських шкіл та шкіл-інтернатів на Чернігівщині визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Василя Василяшка,

письменника за цикл полум'яних публікацій спрямованих на підвищення статусу української мови в суспільстві визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Малиновий дзвін душі"

Володимира Василенка,

ректора Кіровоградського соціально-педагогічного інституту "Педагогічна академія" за сподвижництво в організації постійно діючого семінару молодих викладачів "Педагогічна майстерність", розробку авторських спецкурсів з проблем лідерства в освіті та освітнього менеджменту, з питань зарубіжної педагогіки визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Ольгу Виговську,

головного редактора журналу "Директор школи, ліцею, гімназії" за сподвижництво у поширенні прогресивних технологій управління педагогічними колективами визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Омеляна Вишневецького,

професора Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка за глибоко фаховий аналіз та коментування освітянських законопроектів, спрямованих на реформування загальноосвітньої школи в Україні визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Анатолія Висоцького,

директора Інституту української філології та літературної творчості ім. Андрія Малишка за сподвижництво у просуванні навчальної дисципліни "Українська мова" в університетах Канади, США, Аргентини, Бразилії, Словаччини, Польщі, Угорщини, Естонії визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

* РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ *

2015 року

меншало імен педагогів-практиків. А причиною могло послужити і зменшення тих передплатників, які отримують нашу газету додому, які спілкуються з батьками школярів - головними кореспондентами освітянського рейтингу. Побільшало імен і справ управлінців, керівників ВНЗ, помічених і високо оцінених у своїх колективах. Вперше надійшло дуже багато прекрасних обґрунтувань і характеристик різних педагогічних часописів, імен журналістів, які спеціалізуються на освітянській тематиці. Свідчить це, безперечно, про те, що педагогічна спільнота спрагло потребує

"трибун" і "мікрофонів" для оприлюднення позицій, для обміну ідеями, для обґрунтування вчинків, поглядів, досягнень. І що таких трибун не буває багато. Вперше серед кращих освітян, названих читачами газети - активісти соцмереж, провайдери гугл-технологій, засновники української платформи онлайн-освіти.

Отже 2015 рік у персональних звітях за версією читачів тижневика "Освіта". Як і у всі двадцять два попередні роки - за алфавітом. Бо кожен з лауреатів - найкращий. А його здобуток - доленосний.

Едуарда Гельфенда,

Заслуженого працівника фізичної культури і спорту України за цикл публікацій спрямованих на поширення ефективних технологій зміцнення здоров'я учнівської молоді визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Ліліану Гентош,**

наукового співробітника Інституту історичних досліджень Львівського національного університету імені Івана Франка за комплексну наукову працю монографію "Митрополит Шептицький: 1923-1939. Випробування ідеалів" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"**Василя Герасименка,**

голову Всеукраїнського педагогічного товариства імені Гр. Ващенко за публікації циклу "Державна символіка - усвідомте значення" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"**Галину Гісько,**

директора ДНЗ "ПТУ №31 смт. Буки" Черкаської області за успішну реалізацію інноваційного проекту "Мовний табір в ПТУ" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Лілію Гриневич,**

народного депутата, Голову комітету Верховної Ради України з питань науки та освіти за сподвижництво у творенні та промоції актуальних освітянських законів, безкомпромісну боротьбу за децентралізацію управління освітою визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Івана Грищенка,**

ректора Київського національного університету технологій та дизайну за сподвижництво у справі інтеграції університету в європейський освітній та науковий простір визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Леоніда Губерського,**

ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка за сподвижництво у боротьбі за світове визнання закладу, за входження університету до найпрестижніших освітніх рейтингів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Оксану Гусак,**

лідера "Асоціації молодих педагогів Запоріжжя" за сподвижництво у поширенні в соцмережах новаторських педагогічних проектів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Наталію Дем'яненко,**

завідувачу кафедри педагогіки і психології вищої школи НПУ ім.М.П. Драгоманова за проведення інноваційних заходів в межах міжнародних освітянських форумів, впровадження методики тьюторства в практику вищої педагогічної школи визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Анатолія Дем'янчука,**

ректора Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені С.Дем'янчука (м.Рівне) за розвиток міжнародного співробітництва та підняття престижності недержавної ланки освіти визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Віталія Дончика,**

академіка НАН України за сподвижництво в організації діяльності творчого колективу та успішне просування знакового проекту "Академічна історія української літератури" у 12 томах визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"**Івана Дробота,**

директора Інституту філософської науки і освіти НПУ імені М.П. Драгоманова за розвиток інтенсивних експериментів культурологічної освіти, підтримку проектів неформальної педагогіки визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"**Миколу Євтуха,**

академіка-секретаря відділення вищої освіти НАПН України за наукове обґрунтування інноваційних проектів спрямованих на реальну імплементацію положень Закону України "Про вищу освіту" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"**Віктора Жадька,**

письменника за безпрецедентний багатоплановий проект-презентацію в соцмережах, ЗМІ та на зустрічах зі студентством досягнень в освіті і культурі сучасного Китаю визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Ольгу Жалдак,**

голову Черкаського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки України за безкомпромісність у відстоюванні соціальних прав учителів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"**Олега Зарубінського,**

директор Українського інституту дослідження екстремізму за підготовку злободенного спецвипуску "Війна і діти" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Малиновий дзвін душі"**Аллу Зернецьку,**

директора Інституту іноземної філології НПУ ім.М.П. Драгоманова за сподвижництво у розбудові можливостей масштабного англомовного середовища для майбутніх викладачів іноземної мови, наповнення навчального процесу сучасними інформаційними системами визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Наталію Іваніну,**

начальника управління освіти Дніпровської районної у м.Києві державної адміністрації за сподвижництво у створенні освітянської громади району, об'єднання батьківського співтовариства навколо розв'язання шкільних проблем визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Сергія Іванюка,**

доцента кафедри літературознавства Національного університету "Києво-Могилянська академія" за сподвижництво у реалізації унікального культурологічного проекту "Підліткова літературна школа" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Тетяну Іщенко,**

директора науково-методичного центру "Агроосвіта" за сподвижництво у забезпеченні сучасної методичної бази підготовки та перепідготовки кадрів для агробізнесу визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

* РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ *

Крашці

2015

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

ОСВІТА

Світлану**Калашнікову,**

директора Інституту вищої освіти НАПН України

Бориса**Корольова,**

почесного професора Інституту вищої освіти НАПН України за ведення на сторінках тижневика "Освіта" постійної рубрики: "Круглий стіл: Нові обрії у реформуванні вищої освіти в Україні" визнано кращими освітянами року лауреатами відзнаки

"Засвіти вогонь"**Андрія Кицю,**

директора Луцької спеціалізованої школи №1 (Волинська обл.) за реалізацію комплексної програми "15" - для батьківської громади визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Леоніда Клименка,**

ректора Чорноморського державного університету імені Петра Могили (м. Миколаїв) за розбудову інфраструктури сучасного ВНЗ на засадах органічного поєднання наукової та навчальної діяльності визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Іванну Коберник,**

заступника голови Громадського об'єднання "Батьківський контроль" за безкомпромісність у боротьбі з непрозорістю проведення конкурсів рукописів підручників, з імітацією освітянських реформ визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Надію Коноваленко,**

директора Сукачівської ЗОШ I-III ступенів Іванківського району Київської області за сподвижництво у справі увічнення подвигу героїв-чорнобильців, за створення мікроклімату турботливості і підтримки серед школярів з сімей переселенців з 30-кілометрової зони визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Анастасію Котову,**

журналіста за низку матеріалів про діяльність Маріупольського державного університету (Донецька обл.) визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Малиновий дзвін душі"**Віктора Коцура,**

ректора Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім.Гр.Сковороди за сподвижництво в організації та проведенні традиційних всеукраїнських Сковородинівських і Шевченківських читань визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Павла Кравченка,**

проректора Харківського національного університету радіоелектроніки за амбітний проект цілковитої інформатизації усіх служб і сфер діяльності університету визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Євгена Краснякова,**

головного консультанта Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти за публікації на захист статусу позашкільної освіти визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Василя Кременя,**

президента НАПН України за ініціювання та ефективну організацію низки масштабних наукових проектів спрямованих на новаторські дослідження трансформацій смислоттєвих орієнтацій молоді в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Людмилу Кух Михалик,**

прес-секретаря НПУ ім.М.П. Драгоманова за сподвижництво у створенні єдиного комунікативного медіа простору з широким колом ЗМІ для оперативного інформування про досягнення та інновації у флагмані вищої педагогічної школи визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"**Павла Лисого,**

аспіранта Київської національної музичної академії імені П.І. Чайковського за проведення унікального мистецького фестивалю "Дзвензелівські вечори класичної музики", який сприяє естетичному вихованню сільської молоді визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Малиновий дзвін душі"**Володимира Лугового,**

першого віце-президента НАПН України за фаховий супровід впровадження передових принципів модернізації вищої школи визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"**Юрія Мальованого,**

вченого секретаря Відділення загальної освіти НАПН України за цикл публікацій з проблем реформування сучасної школи визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"**Інну Михальченко,**

прес-секретаря ЦК профспілки працівників освіти і науки України за цикл публікацій спрямованих на захист соціальних прав педагогів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Малиновий дзвін душі"**Бориса Мокіна,**

професора Вінницького національного технічного університету за 14-ту книгу "Продовження електронного вибіркового літопису, або ВНТУ в період трансформації диктатури в освіті в хаос (вересень 2012 - грудень 2015р. (2015))" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"**Михайла Наєнка,**

професора Київського національного університету імені Тараса Шевченка, письменника, за книгу "Вечірні світанки: Березійське Гуляйполе "Від Києва до Лубен" і літературні візії" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"**Ніну Найдич,**

викладача-методиста Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату ім.М.В.Лисенка за книгу-альбом "Музичні казки" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Малиновий дзвін душі"**Неллю Ничкало,**

академіка-секретаря відділення НАПН України за ентузіазм в організації та проведенні VI форуму українських і польських науковців "Освіта для сучасності" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

* РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ *

Освіт'яни року

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

ОСВІТА

Юрія Нікітіна,

в.о. ректора Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за сприяння модернізації діяльності районних методичних кабінетів і служб на Сумщині визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Станіслава Ніколаєнка,

голову Асоціації працівників аграрних навчальних закладів України, ректора Національного університету біоресурсів і природокористування України за сприяння розробці та організації ефективного втілення в життя програми розвитку університету "Голосівська ініціатива 2020" та реформування наукового парку НУБіП України "Стале природокористування та якість життя" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Віктора Огнев'юка,

ректора Київського університету імені Бориса Грінченка за сподвижництво у заснуванні мережі електронних фахових наукових видань, частина з яких досягла внесення до наукометричної бази Scopus визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Віктора Олійника,

ректора Університету менеджменту освіти НАПН України за сподвижництво у розбудові інноваційної системи підвищення кваліфікації, перепідготовки кадрів та безперервної освіти дорослих визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Ганну Онкович,

професора за заснування та ефективне втілення в життя інноваційного проекту "Школа медіаосвіти на Кімбурні" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Людмилу Остапченко,

директора Навчально-наукового центру "Інститут біології" Київського національного університету імені Тараса Шевченка за ініціативність в організації діяльності центрів спільного користування, що діють на базі інститутів НАН для залучення студентів до втілення реальних наукових проєктів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Олега Падалку,

першого проректора Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за сподвижництво у розробці актуального наукового напрямку "Економіка освіти" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

Тетяну Петровську,

директора Малої академії наук учнівської молоді Київської області (м. Біла Церква) за цикл публікацій про юні таланти визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Ганну Перколабу,

вчительку англійської мови Стрижаської ЗОШ I-III ступенів Вінницького району Вінницької області за розробку та активне презентування авторських уроків іноземної мови визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Геннадія Півняка,

ректора Національного гірничого університету (м.Дніпропетровськ) за сподвижництво в утворенні інноваційної екологічно безпечної моделі розвитку ключових секторів економіки і впровадження її параметрів у навчальний процес визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Анатолія Похресника,

директора Київського технікуму електронних приладів, голову Ради ректорів ВНЗ I-II рівнів акредитації за безкомпромісність у боротьбі за збереження статусу коледжів та технікумів, навчальних закладів, що забезпечують кадрами економіку країни визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Івана Примаченка,

засновника української платформи онлайн-освіти Prometheus за впровадження масових відкритих онлайн-курсів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Івана Прокопенка,

ректора Харківського національного педагогічного університету ім.Гр.Сковороди за розбудову потужної системи козацько-лицарського виховання студентської молоді визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

Анжеліну Пугач,

головного редактора журналу "Рідна школа" за сподвижництво у висвітленні реформаційних процесів у вищій та загальноосвітній школі України визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Лідію Рапіну,

головного редактора "Педагогічної газети" НАПН України за сподвижництво у висвітленні діяльності інститутів академії, здобутків вчених, що присвятили своє життя дослідженню проблем навчання та виховання визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Олександра Реєнта,

голову Національної спілки краєзнавців України за низку масштабних всеукраїнських акцій і проєктів з відзначення 90-річчя цього потужного громадського об'єднання визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

Володимира Рожка,

ректора Київської національної музичної академії імені П.І. Чайковського за сподвижництво у підготовці мистецької еліти України визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Олександра Романовського,

ректора Українсько-американського гуманітарного інституту "Висконсинський Міжнародний Університет (США) в Україні" за сподвижництво у впровадженні в навчальний процес вищої школи методик дистанційної освіти, інклюзивної освіти, технологій здобуття випускниками подвійних дипломів закордонних університетів-партнерів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Тараса Рондзістого,

виконавчого директора Центру національного відродження за ініціативність в поширенні дитячо-юнацьких об'єднань "Пласт", скаутського руху, козацько-лицарських організацій визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

Юрія Руденка,

професора за гостродискусійну постановку проблем у новій книзі "Кризові явища педагогіки і шляхи їх подолання" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

* РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ *

Крашці

2015

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

ОСВІТА

Світлану Рудько,

директора компанії "Виставковий світ"

Віталія Сокола,

директора освітніх програм компанії "Виставковий світ"

Лесю Харитонову,

заступника директора компанії "Виставковий світ" за новаторство в узагальненні та поширенні передових педагогічних технологій, розгортанні потужного міжнародного співробітництва та поширенні досвіду зарубіжних університетів визнано кращими освітянами року лауреатами відзнаки

"Засвіти вогонь"

Сергія Русакова,

редактора газети "Педагогічні кадри" за сподвижництво у створенні сучасного іміджу університетського часопису визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Івана Руснака,

професора Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії за новаторство у впровадженні в життя сучасних педагогічних технологій підготовки вчителя початкової школи визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

Людмилу Савенкову,

директора Наукової бібліотеки НПУ ім.М.П. Драгоманова за створення електронної колекції оцифрованих видань та представлення її до проекту "Всесвітня цифрова бібліотека" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Олександр Савченко,

академіка, голову Української Асоціації ім.Василя Сухомлинського за наукову підтримку фестивалю педагогічних ідей "Гуманізація освітнього простору у вимірі педагогіки В.О.Сухомлинського" та ряду інших заходів року Сухомлинського на Херсонщині визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Дмитра Сизонова,

доцента Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Ольгу

Злотник-Шагіну,

асистента кафедри української філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка за новаторське науково-педагогічне видання: Тестовий комплекс "Українська мова та література" визнано кращими освітянами року лауреатами відзнаки

"Засвіти вогонь"

Олега Семенюка,

ректора Кіровоградського державного педагогічного університету ім.В.Винниченка за сподвижництво у справі розбудови міжвузівської наукової платформи, ініціювання загальноукраїнських та міжнародних конференцій з педагогіки визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Володимира Сергієнка,

завідувача кафедри комп'ютерної інженерії НПУ імені М.П. Драгоманова за розробку та впровадження в навчальну практику магістерської програми "Освітні вимірювання" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Віктора Синьова,

директора Інституту корекційної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за реформаторські підходи до розробки нових навчальних планів і програм з корекційної педагогіки у зв'язку з тенденцією збільшення школярів з особливими потребами визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Володимира Сиротюка,

завідувача кафедри методики навчання фізики та астрономії НПУ ім.М.П.Драгоманова, головного редактора журналу "Фізика та астрономія в школі" за новаторство у поширенні та впровадженні інноваційних педагогічних технологій визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Світлану Сисоєву,

завідувача НДП освітології Київського університету імені Бориса Грінченка за науковий арбітраж нового законодавства про освіту визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Світлану Скалько,

голову Кіровоградського обкому профспілки працівників освіти і науки України за сподвижництво у виборюванні соціальних прав освітян та проведення масових заходів спрямованих на підтримку молодого вчителя визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Галину Скляріву,

голову Комітету загальної середньої освіти Громадської ради при МОН України за сподвижництво у справі реформування шкільної освіти, впровадження передових педагогічних технологій визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Засвіти вогонь"

Миколу Слюсаревського,

директора Інституту соціальної та політичної психології НАПН України за книжку "Не втративши лиця" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Ольгу Сухомлинську,

академіка-секретаря відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України за безкомпромісність у боротьбі за якість наукових напрацювань, забезпечення високого рівня педагогічних досліджень та актуальності їх тематичної спрямованості визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Лиш Храм збудуй"

Олександра Сушка,

директора Інституту історичної освіти НПУ ім.М.П. Драгоманова за сподвижництво в утвердженні історичної правди, залученні студентства до дослідження раніше заборонених тем, написання бакалаврських та магістерських робіт з проблематики новітньої історії України визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

Василя Тадєєва,

доцента кафедри математики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за інноваційні технології викладання шкільного курсу геометрії визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Залиш мені в спадщину думку найвищу"

Петра Таланчука,

ректора Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна" за сподвижництво в організації розробки навчальних планів і програм для підготовки фахівців унікальних і немасових професій, за вдосконалення форми дистанційної освіти, визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

"Народ мій завжди буде"

* РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ * РЕЙТИНГИ *

освіт'яни

року

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

ОСВІТА

**Георгія
Тахтара,**

проректора з навчально-виховної роботи та міжнародних зв'язків Харківського національного автомобільно-дорожнього університету за сподвижництво у реалізації спільних українсько-німецьких проектів підготовки сучасних кадрів для транспортної галузі визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Лиш Храм
збудуй"**

**Івана
Тимошенка,**

ректора Європейського університету за сподвижництво в утвердженні високого рівня приватної освіти на ринку сучасних освітніх послуг визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Лиш Храм
збудуй"**

**Олексія
Тимошенка,**

директора Інституту фізичного виховання і спорту НПУ ім.М.П. Драгоманова за сподвижництво у розробці та поширенні здоров'язберігаючих педагогічних методик, вдосконалення освітніх стандартів навчальної дисципліни — "фізичне виховання" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Народ мій
завжди буде"**

**Галину
Ткаченко,**

методиста Звенигородського будинку творчості дітей та юнацтва Черкаської області за зворушливу книгу поезій визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Малиновий
дзвін душі"**

Лідію

Ткаченко,

журналіста за цикл публікацій про реформування освіти в Україні визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Засвіти
вогонь"**

**Георгія
Труханова,**

голову Профспілки освітян України за сподвижництво у пошуку шляхів і важелів до підняття зарплат і пенсій працівників галузі, забезпечення їх соціальних гарантій визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Лиш Храм
збудуй"**

**Галину
Усатенко,**

голову Громадської ради при МОН України за сподвижництво у боротьбі за якість освітянського законодавства, відстоюванні соціальних прав педагогів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Засвіти
вогонь"**

**Тамару
Усатенко,**

професора за монографію "Епістемологія українознавства: педагогічний контекст" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Народ мій
завжди буде"**

**Інну
Червінську,**

доцента кафедри теорії та методики початкової освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника за наполегливість у пошуку можливостей підняття імпаکت-фактора фахового журналу з педагогіки "Гірська школа Українських Карпат" визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Залиш мені в
спадщину думку
найвищу"**

**Бориса
Чернова,**

завідувача кафедри Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди за сподвижництво в організації польової практики студентів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Народ мій
завжди буде"**

**Анжелу
Цветкову,**

голову Бердичівського міського профспілки працівників освіти і науки Житомирської області за сподвижництво у відстоюванні соціальних прав педагогів, організацію їх оздоровлення та змістовного дозвілля визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Малиновий
дзвін душі"**

**Володимира
Ходаковського,**

ректора Херсонської державної морської академії за перетворення закладу в сучасний технічний комплекс підготовки кваліфікованого персоналу для українського судноплавства визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Лиш Храм
збудуй"**

**Миколу
Хоменка,**

заступника директора Науково-методичного центру "Агроосвіта" за сподвижництво в узагальненні та поширенні новаторських технологій підготовки спеціалістів середньої ланки для сільськогосподарських комплексів та фермерських господарств визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Лиш Храм
збудуй"**

**Валентину
Шевченко,**

директора Березівського вищого професійного училища Одеського національного політехнічного університету за сподвижництво у розбудові інноваційного закладу професійної освіти, підготовку затребуваного ринком праці фахівця визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Засвіти
вогонь"**

**Марію
Шеремет,**

заступника директора Інституту корекційної освіти НПУ ім.М.П. Драгоманова за обґрунтування актуальності розвитку навчальних проектів з соціальної адаптації випускників спецшкіл та реабілітаційних можливостей обслуговуючої праці визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Малиновий
дзвін душі"**

**Любов
Шипович,**

засновника і президента громадської організації "Разом" за розробку і впровадження у школах Одещини пілотного проекту "Гугл-технології для освіти" (Google apps for Education) і підготовку учителів до його використання визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Засвіти
вогонь"**

**Геннадія
Шкуру,**

директора Українського державного центру позашкільної освіти за сподвижництво у забезпеченні високого рівня виховних заходів, новаторство в організації виявлення та розвитку дитячих талантів визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Лиш Храм
збудуй"**

**Михайла
Шумила,**

заступника голови Ради молодих вчених НАН України, старшого наукового співробітника Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України за безкомпромісність у боротьбі проти "баласту" в науці, та застарілого законодавства про працю, яке суперечить ефективній зайнятості визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Засвіти
вогонь"**

**Івана
Ющука,**

професора за цикл гострих проблемних статей про стан сучасної української мови в навчальних закладах визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Народ мій
завжди буде"**

**Аллу
Ярошенко,**

директора Інституту соціальної роботи та управління НПУ ім.М.П. Драгоманова за сподвижництво у розбудові волонтерського руху в студентському середовищі визнано кращим освітянином року лауреатом відзнаки

**"Малиновий
дзвін душі"**

* ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ *

Серед учених, які складають "зоряне небо" сучасної педагогічної науки, яскраво вирізняється особистість Володимира Івановича Бондаря, директора Інституту педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова.

У ці зимові різдвяні дні академік Бондар відзначає свої два ювілеї — 80-ліття від дня народження та 60-річчя педагогічної і наукової діяльності.

Володимир Іванович Бондар — учений-педагог у галузі дидактики й вищої педагогічної освіти. Дійсний член Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор та відмінник освіти України, заслужений працівник освіти України, лауреат премії імені В.І. Вернадського, заслужений професор НПУ імені М.П. Драгоманова.

Народився 22 січня 1936 року в смт. Нова Водолага Харківської області. Про нього та його молодшого брата Віталія Івановича, теж академіка НАПН України, написав повість "Брати" письменник Віктор Лупейко. Її не можна читати без хвилювання і без усвідомлення того, що красива доля не випадає, а здобувається натхненням, сумлінням, духовністю, інтелектом, працьовитістю.

Починав як і всі інші ровесники-діти війни. Степанківська семирічна школа, що на Київщині. Золотоніське педагогічне училище (1951-1955 рр.). Там вивчав педагогіку, психологію, методики різних предметів початкової школи, навчався проводити уроки та позакласні заходи в 1-4 класах, каліграфічно писати, малювати, засвоїв основи музичної грамоти, грав на акордеоні, в оркестрі народних інструментів на домрі, займався спортом.

Наступною сходинкою його професійного зростання був педагогічний факультет Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького, який закінчив з відзнакою. Тут поринув у студентське життя, тут розкрилися багатогранно його таланти. Володимир Іванович — студент-активіст, член наукового гуртка, керівник студентського хору, суддя з волейболу, стипендіат найпрестижнішого винагород. У 1965-1968 рр. навчався в аспірантурі Науково-дослідного інституту педагогіки.

Після захисту дисертації працює старшим викладачем кафедри загальної педагогіки. У 1973 році йому було присвоєно вчене звання доцента.

Професійному зростанню сприяла творча співпраця з про-

фесорами кафедри — С.А. Литвиновим, Д.Я. Шелухінін, Я.І. Бурлакою, В. З. Смалем, Б. С. Кобзарем та іншими.

Докторську дисертацію "Підвищення ефективності підготовки директора школи до управління процесом навчання" захищає в 1986 році. Здобуває вчене звання професора.

У 1994 році Володимира Івановича обирають членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України, а в 1999

роїни, базовим науково-методичним центром у галузі педагогіки вищої і початкової освіти.

Володимир Іванович зосереджує увагу колег на компетентнісному підході до змістового та процесуального забезпечення підготовки студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання. Пріоритетними напрямками розвитку закладу вважає вдосконалення наукового-методичного супроводу навчання студентів у кон-

Мислитель, що

рої — дійсним членом Академії педагогічних наук України по відділенні теорії та історії педагогіки.

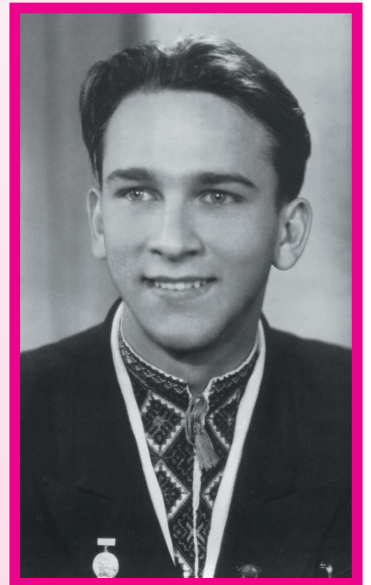
Його багаторічна наукова діяльність зосереджена на актуальних проблемах філософії освіти, дидактики, управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів. У результаті наукових досліджень академіка створено принципово нову систему вивчення педагогіки у вищій школі.

Талановитий організатор, В. І. Бондар обіймав посади декана педагогічного факультету (1992-2001рр.), віце-президента Педагогічного товариства України (1970-1973рр.), завідувача кафедр педагогіки Центрального інституту вдосконалення вчителів (1973-1983рр.) і педагогіки та методики початкового навчання (1987-1994рр.); з 1998 р. і по сьогоднішній час — завідувач кафедри психології і педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова. З 2003 р. — директор Інституту педагогіки і психології університету.

Інститут педагогіки і психології під його керівництвом став провідним у системі педагогічних навчальних закладів Ук-

тексті входження України у Європейський освітній простір; реалізацію базового принципу модульної системи — індивідуалізації навчання; підготовку вчителя початкової школи та практичного психолога до роботи в інклюзивних класах; забезпечення змістово-процесуальних та технологічних умов для формування високопрофесійного фахівця. Наприклад, у 2015-2016 н. р. Інститут досліджує наукову проблему "Вдосконалення змісту освіти, форм і методів підготовки педагогічних працівників згідно з вимогами стандартів освіти та Болонського процесу".

У ході впровадження інноваційних технологій навчання і виховання студентів академік робить акцент на інформаційно-комунікаційні технології. Це відкриття дистанційної форми навчання студентів спеціальності "Початкова освіта". За навчальними матеріалами, підготовленими відповідно до спеціальних вимог його учнями і колегами — викладачами Інституту, через мережу Інтернет дистанційно здійснюється широкий спектр комунікацій між учасниками навчального процесу.

Усі кафедри очолюваного Володимиром Івановичем інституту повністю забезпечили впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу за освітньо-професійними рівнями "Бакалавр", "Спеціаліст" і "Магістр" для спеціальностей "Початкова освіта", "Практична психологія", "Образотворче мистецтво" та "Здоров'я людини (валеологія)". Академік опікував створення навчальних планів і навчальних програм з відповідних дисциплін за вимогами Болонського процесу щодо переходу на єврокредити, зменшення кількості навчальних дисциплін, збільшення обсягів самостійної та індивідуальної роботи студентів, введення рейтингового оцінювання їх навчальних досягнень.

Володимир Іванович шанують як організатора педагогічної освіти і науки за притаманні саме йому чуття прогресивних ідей, спрямованих на розбудову української державності.

Під його науковим керівництвом розроблено і впроваджено в практику роботи вищих педагогічних навчальних закладів України Державні стандарти вищої освіти з напрямків підготовки "Початкова освіта" і

"Дошкільна освіта", Концепцію "Педагогічна освіта", наукові проекти, схвалені МОН України з проблем формування конкурентоспроможного вчителя початкової школи на основі компетентнісного підходу, модульно-рейтингову технологію вивчення педагогіки, документи і матеріали з впровадження Державного стандарту початкової

комісія Міністерства освіти України, яку очолював тодішній декан педагогічного факультету Київського державного університету імені О.М. Горького професор Бондар В.І. У тісному кабінеті (а він так і залишився в ньому, хоч факультет отримав статус Інституту педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, а його господар — нині дійсний член (академік) НАПН України) відбулась коротка, але ділова розмова. Після ретельного аналізу всіх складових, до якого долучилися заступник декана та завідувачка кафедри початкового навчання, документ було підписано.

Просячи, міцно потиснув руку і з щирою промішкою промовив:

— Думаю, важко Вам буде в класичному університеті. Педагогіка початкового навчання — справа надзвичайно складна і відповідальна. Але ... буде потреба, звертайтеся. Бажаю успіхів!

Із плином часу переконався в глибині думок і щирості В.І. Бондаря. Та оте "звертайтеся", стало своєрідним

Неперевершеність

Високоповажний Володимире Івановичу! У ці зимово-святкові, напрочуд багаті, сповнені казковості дні щиро вітаю Вас із прекрасним ювілеєм!

Це Ваше особисте свято, але водночас і визначна подія для всіх, хто має щастя знати Вас як яскраву особистість, доброзичливого колегу і чуйну людину, життєве кредо якої - робити добро людям, радіти їх успіхам і співпереживати разом з ними. Ваша праця - визначний внесок у розбудову початкової і вищої освіти, у формування творчої еліти нашої держави, розвиток педагогічної науки.

Як і кожна людина мріяла зустріти на своєму шляху справжнього УЧИТЕЛЯ і волею Бога - мрія реалізувалася. Уперше зустріла Вас на початку свого становлення як педагога, викладача, а зрештою, й молодого науковця.

Я горда з того, що маю можливість спілкуватися з Вами як із потужним науковцем, оригінальним мислителем, креативною, високогуманною особистістю, провідним в Україні дидактом і разом з тим щирою, чуйною, доброзичливою та глибоко інтелегентною Людиною! Вас цікаво слухати, збагачуючись великим життєвим і науково-педагогічним досвідом, з Вами приємно спілкуватися, дискутувати. Вдячна Долі за те, що можу співпрацювати з Вами - багатогранним, шляхетним, мудрим науковцем, який увібрав у собі найкращі людські якості: професіоналізм, ерудицію, чудове почуття гумору, вимогливість у справах, щирість у стосунках. Сильні духом і міцні вдачею, Ви вміло поєднуєте внутрішню гармонію, вишукану інтелегентність, неперевершене почуття прекрасного з висо-

ким рівнем лідерських якостей, умінням зорієнтуватися на реалізацію нових ідей та проєктів, на вирішення неординарних наукових та освітніх проблем.

Бажаю Вам цікавих ідей і творчих знахідок у роботі, повноти і неповторності життя, невичерпних творчих сил і натхнення, справжнього щастя та щирої людської вдячності! Нехай освітня нива і надалі буде для Вас плідотною, а успіх і вдача винагороджують вашу працю.

Нехай доля шле Вам добро і щастя, міцне здоров'я та достаток, а віра, надія і любов будуть вірними супутниками на Вашому життєвому шляху!

Многая Вам літа!

З щирою шанобою і повагою

Світлана РОМАНЮК,

кандидат педагогічних наук, доцент Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Вчитель вчителів — вихователь педагогів, дослідників, учених, мислителів, творців. Саме таким Учителем від Бога і Державотворцем, є Володимир Іванович Бондар — справжня Людина, великий Педагог. Це не просто ювілейні дифирамби. Переконався в цьому за десятиліття спільної праці, спілкування професійного, творчого, особистісного ...

Познайомився з цією прекрасною людиною і справжнім фахівцем у 1990-ому, коли входив у дивосвіт Педагогіки як декан новоствореного в Чернівецькому державному університеті педагогічного факультету. Разом із колегами розробили навчальний план спеціальності "Початкове навчання" із трирічним терміном навчання, який треба було поетапно узгодити в Києві. Остання інстанція — науково-методична

* ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ *

загальної освіти в систему підготовки вчителя початкової школи у ВНЗ України.

Академік Бондар — автор понад 200 наукових праць, зокрема: "Управлінська діяльність директора школи: дидактичний аспект", "Дидактика", "Релігійна віра в світлі глибинної психокорекції", "Критичне мислення в психології та педагогіці: сутність, розвиток, формування" та ін. Книга "Дидактика" посіла перше місце в конкурсі на кращий підручник для студентів педагогічних навчальних закладів у 2006 році. Навчальні посібники з дидактики, теорії та технології управління процесом навчання, написані академіком, широко використовуються в школах та вищих педагогічних навчальних закладах України.

У працях Володимира Івановича представлено блискучі теоретико-методичні розробки в галузі освіти й виховання, педагогіки і психології, методології навчання, які не залишаються поза увагою педагогічної громадськості, дають відчутний по-

раїни офіційно визнана наукова школа Володимира Івановича Бондаря "Проблеми дидактики середньої та вищої школи", яка збагатила вітчизняну педагогіку як науковими відкриттями, так і кадрами вчених, що плідно пра-

зують зараз у вищих та наукових установах України. На думку ректора університету академіка НАПН України Віктора Петровича Андрущенка, "авторська школа — це когорта однодумців під керівництвом мастиго вченого, який задає параметри розвитку, прораховує рівні ри-

зую, прогнозує близькі і віддалені результати. Таким маститим ученим, здатним об'єднати середнього та вищої школи (педагогі, математики, музиканти, фізики, соціологи, художники, спортсмени за базовою

дичної ради Міністерства освіти і науки України, член Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні, заступник голови Вченої спеціалізованої ради при НПУ імені М.П. Драгоманова; проводить велику роботу як редактор і член редколегій журналів "Освіта і управління", "Директор школи, ліцею, гімназії", ряду інших наукових часописів і збірників.

Йому притаманні такі моральні чесноти, як глибинна інтелігентність, демократичний стиль керівництва, гуманне ставлення до студентів, порядність, доброта, людяність, щирість та відкритість у спілкуванні.

За багаторічну невтомну працю, спрямовану на розвиток вітчизняної освіти й науки, підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів, Володимира Бондаря нагороджено: медаллю В пам'яті 1500-річчя Києва (1982 р.), медаллю "Макаренка А.С." (1987 р.), знаком "Відмінник освіти України" (1992 р.), золотою медаллю "Ушинський К.Д." (2006 р.), золотою медаллю "Сухомлинський В.О." (2006 р.), орденом "За заслуги III ступеня" (2010 р.), відзнакою НАН України "За професійні здобутки" (2010 р.), медаллю М.П. Драгоманова (2010 р.), знаком "За особистий вагомий внесок у розвиток університету" (2010 р.), орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III і II ступенів (2006 р. і 2011 р.), медаллю Григорія Сковороди (2011р.), медаллю "Україна" (2011 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2011р.), численними грамотами МОН України та ректорату.

Шановний Володимире Івановичу! У цей ювілейний час прийміть від очолюваного Вами колективу Інституту педагогіки і психології найщиріші вітання і найкращі побажання міцного здоров'я, благополуччя, творчих успіхів, любові рідних і близьких. Божого благословення Вам і Вашій родині!

*Хай квітнуть дні яскравим
цвітом,
І будуть в них сердечність і
тепло,
Щоб у житті було чому радіти,
А смутку щоб ніколи не було!
Нехай зозуля Вам кує щоліта
Многая, многая, многая літа!*

З повагою і вдячністю —

**колектив Інституту
педагогіки і психології НПУ
імені М.П. Драгоманова**

ГОТУЄ ГУМАНІСТІВ

штовх потужній інтелектуальній енергії освітнього загалу України. Досвід академіка є джерелом розвитку високих педагогічних технологій, зростання молодих учених і педагогів.

Міністерством освіти і науки України, Національною академією педагогічних наук Ук-

раїни офіційно визнана наукова школа Володимира Івановича Бондаря "Проблеми дидактики середньої та вищої школи", яка збагатила вітчизняну педагогіку як науковими відкриттями, так і кадрами вчених, що плідно пра-

зують зараз у вищих та наукових установах України. На думку ректора університету академіка НАПН України Віктора Петровича Андрущенка, "авторська школа — це когорта однодумців під керівництвом мастиго вченого, який задає параметри розвитку, прораховує рівні ри-

зую, прогнозує близькі і віддалені результати. Таким маститим ученим, здатним об'єднати середнього та вищої школи (педагогі, математики, музиканти, фізики, соціологи, художники, спортсмени за базовою

дичної ради Міністерства освіти і науки України, член Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні, заступник голови Вченої спеціалізованої ради при НПУ імені М.П. Драгоманова; проводить велику роботу як редактор і член редколегій журналів "Освіта і управління", "Директор школи, ліцею, гімназії", ряду інших наукових часописів і збірників.

Йому притаманні такі моральні чесноти, як глибинна інтелігентність, демократичний стиль керівництва, гуманне ставлення до студентів, порядність, доброта, людяність, щирість та відкритість у спілкуванні.

За багаторічну невтомну працю, спрямовану на розвиток вітчизняної освіти й науки, підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів, Володимира Бондаря нагороджено: медаллю В пам'яті 1500-річчя Києва (1982 р.), медаллю "Макаренка А.С." (1987 р.), знаком "Відмінник освіти України" (1992 р.), золотою медаллю "Ушинський К.Д." (2006 р.), золотою медаллю "Сухомлинський В.О." (2006 р.), орденом "За заслуги III ступеня" (2010 р.), відзнакою НАН України "За професійні здобутки" (2010 р.), медаллю М.П. Драгоманова (2010 р.), знаком "За особистий вагомий внесок у розвиток університету" (2010 р.), орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III і II ступенів (2006 р. і 2011 р.), медаллю Григорія Сковороди (2011р.), медаллю "Україна" (2011 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2011р.), численними грамотами МОН України та ректорату.

СИЛОВЕ ПОЛЕ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

чарівним ключем, який завжди відкривав доступ до його кабінету, задумів, ідей.

Кожна наступна зустріч — у робочому кабінеті, на науковій конференції, засіданні науково-методичного семінару, бо творилася стратегія національної початкової освіти молоді держави — збагачувала цікавими думками і пропозиціями, спонукала до роздумів і пошуків. Як досвідчений педагог і здібний організатор В.І.Бондар очолював робочу групу з розробки Державного галузевого стандарту вищої освіти зі спеціальності "Початкове навчання". Пригадую дискусії і відверті суперечки, особливо, коли йшлося про місце російської мови в підготовці майбутнього вчителя початкових класів (західноукраїнський регіон у буремні 90-ті вилучив її зі списку початкової освіти), про додаткові спеціальності, щоб учитель справді став провідни-

ком національної ідеї в середовищі молодших школярів, сприяв формуванню їх національної свідомості, виховував громадянина незалежної Держави. Дивувався логіці міркувань творця стандарту, його вмінню аргументувати свою позицію і готовності осмислити, продискутувати пропозицію колеги, сприйняти її або з легкою іронією, що не викликає образи, відхилити. І ніхто, напевно й ніколи, на мудрого співбесідника, справедливого керівника не ображався. А вже добром усміхалися його ясні очі, світло випромінювала щедра душа і ніжне серце.

Пригадую, що скрізь, де б не виступав — на офіційній зустрічі чи в особистій розмові, підкреслював особливу роль учителя початкових класів. І з великим пієтетом згадував свою першу вчительку, яка виховала двох братів — академіків Володимира і Віталія Бондарів. Подиву гідна

громадянська, педагогічна позиція! І, дай Боже, щоб ще довго В.І.Бондар мав можливість проявити її, об'єднувати довкола неї однодумців.

Вражають горизонти і глибина наукових інтересів ученого, його здатність оперативно реагувати на виклики часу, залучати до їх вирішення молоду генерацію дослідників, сприяти формуванню наукової еліти незалежної Української держави. Гнучкість мислення, готовність сприймати неординарні ідеї і надавати їм практичного втілення (пригадую мимоволі вловлену під час гамірливої дискусії його фразу: "Урок є урок! І яку б ми не придумували йому назву, у межах класу і в рамках відведеного часу він завжди буде уроком! Так сказав Ушинський. У цьому переконаний і я!). Та все ж захоплює його відданість двом напрямкам творчих пошуків: дидактика і управління процесом навчання, а в цьому контексті

— розмаїття невирішених і несподіваних проблем, пов'язаних із входженням вітчизняної освітньої галузі в Європейський простір, і, у зв'язку з цим, численними реформами. Проблем, до вирішення яких академік Бондар В.І. охоче прилучається сам і підключає свою потужну команду — науково-педагогічних працівників очолюваного ним Інституту педагогіки і психології, численних вихованців (а їх понад 60 — докторів і кандидатів наук), колег-однодумців із різних регіонів України, яких щорічно скликає на Всеукраїнський науково-методичний семінар з розвитку початкової освіти та підготовки педагогічних кадрів для цієї галузі.

Подиву гідна його готовність увійти в нову, здавалось би для нього, сферу наукових інтересів, опанувати її, осмислити й дати ґрунтовну, цілком оригінальну оцінку, визначити її перспективу в силовому полі сучас-

ної педагогічної науки та освітньої практики.

І на порозі свого славного ювілею В.І.Бондар весь у творчих пошуках: реформування інститутів у рідному педагогічному, добір керівних кадрів для управління факультетом, відділеннями, кафедрами, підготовка документів за дорученням МОН України, написання підручників, посібників і статей, спілкування з молодими науковцями, опонування дисертацій ... Всього й не перелічити, чим заповнені трудові будні Педагога з державницьким мисленням і воїстиною справжньої Людини.

Плідної праці Вам, дорогий Володимире Івановичу, нових щедрих ужинок на ниві педагогічної освіти, науки, національного виховання, шани і любові від усіх, хто мав і має щастя спілкуватися з Вами!

З повагою

Іван РУСНАК,
доктор педагогічних наук,
професор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

Говорити і писати про "виховання патріотизму" сьогодні стало модно. Бо переживаємо несподіваний спалах цього благородного почуття у нашому народі, а ті, хто досі вважали себе "учителями патріотизму", раптом відчували, що не встигли цей спалах очолити. А може варто визнати, що цим учителем є саме життя та знайти свою природну виховну місію у процесі самостворення людини? Намаганню знайти відповідь на це питання і присвячені пропонувані нижче роздуми.

Після 23-літнього "внутрішнього" розвитку нашої державності переживаємо її справжнє народження — процес глибинної самоідентифікації. Так це було колись практично з усіма сучасними європейськими державами. Після національно-демократичних революцій історія руйнувала "пуговину", яка єднала їх з чорним лоном імперії, народи брали на себе тягар свободи і самодостатності. Цей перехід для більшості з них був важким, болючим, як і всяке народження та перші кроки в житті новонародженого організму. І несподівано виявлена здатність нашого народу до самоорганізації (громадянська активність, жертвність, волонтерство тощо), прихильність до цінностей іншого світу, любов до національного Гімну та національних барв — усе це виявляє прагнення адаптуватися до нового, самостійного державного життя. Доречно змінюється політична реальність: людина, яка відчула себе вільною, починає сама творити своє життя для себе.

Покликані цю реальність прийняти та усвідомити освіта і виховання. Вони мусять відмовитися від тупого прагнення натягнути людину на заданий стандартний копил. Сократ як педагог, уважав себе "акушером", який допомагає чеснотам, закладеним у людині, з'являтися на світ. У термінах сучасної педагогіки це означає сприяння процесам народження нового вільного громадянина і допомога йому позбутися негативних впливів минулого та рішуче виходити у нове життя, ставати іншим, ніж були його батьки.

Так потребуємо трактувати і питання "виховання патріотизму". З наших зусиль мусимо вилучити макаренківську "педагогіку з наганом", яка дивилася на людину як на об'єкт, з якого "волею партії" і на її замовлення начебто можна було робити палкою патріота. Вільна людина формується і поза нашою волею, а наші зусилля тут можуть виконувати лише функцію допоміжну.

Якщо ж таку точку зору визнати, то потребуємо уточнити свої погляди на зміст та методи виховання, і виховання патріотичного зокрема. В обидві ці складові сучасне життя вносить суттєві зміни.

Зміст патріотичного виховання. Універсальною формулою змісту виховання є виховний ідеал, тобто образ "ідеальної людини, на якій має орієнтуватися педагог, виховуючи молоде покоління" (Г. Ващенко). Природно, що цей ідеал дуже залежить від соціального замовлення. Так, більшовицький переворот в Росії зумовив появу у педагогіці виховного ідеалу в образі чекіста (А. Макаренко), "хрущовська відлига" — в образі "порядного комуніста" (В. Сухомлинський), а роки незалежності повертають нас до нашого традиційного ідеалу в образі людини, яка служить Богові в Україні (Володимир Мономах, літописні джерела, К. Ушинський, Г. Ващенко та ін.).

Кожен із названих, як і не згаданих тут, ідеалів виховання репрезентує певну систему цінностей, загальний зміст якої визначається вірою в Головний Ідеал (образ Творця, ідеал комунізму, ідеал Нації, ідеал Людини, ідеал власного "Я" тощо). Відповідно визначається ставлення людини до різних рівнів суспільного організму: до вселюдства (мораль), до власної нації (патріотизм), до суспільного устрою (громадянськість), до родини (родинність). Так само людина "відрегулює" своє ставлення до Природи — власної і зовнішньої, що виражається поняттями валеології і екології. Гармонія всієї системи визначається, підкреслимо ще раз, вірою в Головний Ідеал на її вершині та його змістом.

Цінності патріотизму, які складають зміст цього напрямку виховання, в ієрархічній системі займають проміжне місце між мораллю (у християнстві — це служіння Богові) і гро-

Омелян Вишневський

Професор Дрогобицького державного педагогічного Університету ім. Івана Франка

соби за мету сприяти процесу формування і патріота, і демократа. Гармонія ж взаємодії цих двох підсистем цінностей змісту виховання оберігає свідомість людини від деструктивних тенденцій: націоналізм — від руйнівного радикалізму, а громадянськість — від космополітизму.

Потреба уваги до взаємодії і взаємоузгодженості змісту патріотичного і громадянського виховання зумовлюється і тим фактом, що саме розуміння "громадськості", яке традиційно ототожнювалося з патріотизмом, у нашій педагогіці ще не увіралося. Хоча навіть у докомуністичній Росії розрізняли "виховання народності" і "виховання на західних цінностях", а радянський "Педагогический словарь" (1960) "громадянське виховання" тлумачив як "реакційний напрям у буржуазній педагогіці епохи імперіалізму". Сьогодні осягаємо зміст громадянських цінностей як імператив нового суспільного устрою і як "неорану у нас ниву".

У педагогіці, коли йдеться про становлення патріотичної самосвідомості, розрізняють щонайменше три види патріотизму: етнічний (мова, звичаї, народна ноша, рідна пісня тощо), територіальний (містичний зв'язок людини з територією, де вона народилася) і державницький, що ґрунтується на зрілих державницьких

функція його зусиль за цих обставин змінюється. Він стає дорадником, помічником вихованця у його взаємодії із зовнішнім середовищем. І таких дорадників у людини — багато: її віра в Бога, родина, школа, близькі люди, літературні та історичні герої, мистецтво, ЗМІ, громадські організації тощо. Конкретні рішення щодо повсякденних ситуацій підказує їй все, з чим вона взаємодіє, а не лише настанови виховника. Згадуваний вже сучасний спалах патріотизму і жертвності у нашому народі — яскравий тому приклад. Сталося це не зусиллями "учителів патріотизму", зумовлено це самим життям, до якого людина змушена адаптуватися. Звідси і саме поняття виховання у широкому значенні трактується як формування людиною досвіду ставлення до суспільства і природи. Стосовно нашої теми — це ставлення до Батьківщини. Якщо повернутися все ж до функції виховника, то його обов'язок вчасно і правдиво допомогти вихованцеві відповісти на питання, які перед ним ставить життя.

Визнання за людиною права на статус суб'єкта життя зумовлює сьогодні ще один важливий момент у нашій виховній діяльності. Самодостатність людини може бути реалізована лише за умови її діяльносності спроможності. Не інформованість, а ця спроможність є фундаментом суб'єктності людини. Здатність до діяльності — це основа життя вільної людини. І такий погляд на людину стоїть у її вихованні: його методи маємо шукати не в інформативному впливі на дитину, а у сфері її діяльності.

Децю більшу роль може виконувати інформація у роботі з молоддю. Але їй варто постачати цікаві відомості як предмет для власних роздумів, організувати дискусію з до-

ненавистю до її ворогів, ... це і є гармонія високої моральної культури" (В. Сухомлинський). І, на відміну від автора цих слів, сьогодні вже знаємо: нашим ворогом є ординська Москва.

Патріотизм, любов до Батьківщини та ненависть до ворога зароджуються і розвиваються у свідомості людини поруч, у єдності, у стані взаємодії. І коли історія ставить людину перед потребою жертвувати за Батьківщину своїм життям, то розвивається і ненависть до тих, хто це життя забирає. У такому разі саме ненависть до ворога згуртовує людей для досягнення спільної мети, з'являється почуття братерства і долається індивідуалізм, а відтак кристалізується те, що називаємо "патріотизмом".

Іншою проблемою змісту патріотизму є рівень радикалізму цих наших почуттів — любові і ненависті. Коли ми говоримо про потребу узгоджувати нашу любов до Батьківщини з цінностями європейськості, то йдеться про певну "норму", про стратегію виховання. Але життя часто ставить людину і народ у складні ситуації, і на болючі кривди він змушений реагувати гостро. Певною історичною несподіванкою сьогодні виявилася проблема мови. Чимало українських патріотів, готових віддати життя за Україну, говорять російською мовою, і ця обставина спонукає ставитися до російськомовної людини обережно і толерантно. Але чи означає це, що питання єдиної державної мови перестає бути актуальним? Не підлягає сумніву, що громадянин України повинен володіти нею, і не тому, що його до цього змушують. Єдина мова є чинником консолідації нації, патріот це поступово усвідомить і сам — з власної волі — відведе своїх дітей до української школи, бо володіння державною мовою стане потребою практичного життя — його і його сім'ї. Тенденція поширення української мови як державної збережеться, але елементи тиску на відповідний процес виявляться зайвим. Демократія дає шанс російськомовній людині це питання розв'язувати власною волею, і передмови для цього з'явилися. Все вирішить час, як це він вчинив з колишніми гострими расовими суперечностями у США та в інших конфліктних ситуаціях історії. Час розставити усе на свої місця.

Предметом роздумів навколо долі нашої мови є також усвідомлення того факту, що так звані "росіяни" у своїй генетичній першооснові — не слов'яни, а нащадки угро-фінських племен півночі та народів Золотої Орди, і що мова, якою вони тепер користуються і яку застосовують як засіб експансії, не ними створена, а узурпована у слов'янських народів. У нас, отже, більше прав і на неї, ніж у них — нащадків ординців. Так само, як це стосується самої назви "Русь", християнської релігії тощо.

Нарешті, дотичними до патріотичного виховання є питання формування характеру людини. Для нас сьогодні — це теж "неорана нива", бо характерна людина не вписувалася у стиль авторитарних стосунків більшовицького режиму. Натомість наші педагоги-демократи (К. Ушинський, Г. Ващенко, С. Русова, галицькі педагоги міжвоєнного часу) трактували проблему виховання характеру молоді як одну з найважливіших у педагогіці.

Сучасна освіта і наші виховні зусилля покликани формувати не слухняного колоспника, який виконує лише те, що йому вкажуть, а ініціативного, волевого, творчого Робінзона Крузо. "Добра і сильна воля, — пише Г. Ващенко, — потрібна кожному членові українського суспільства, бо тільки спільними зусиллями наш народ може вийти переможцем з тієї страшної боротьби, що точиться довгі роки і стає все більш і більш напруженою" ("Виховання волі і характеру").

Покладаємо надію на наше молоде покоління, яке довершить започатковану предками боротьбу за гідне місце нашого народу серед інших народів. Маємо триматися оптимізму і віри, що Україна волею молодого покоління з часом стане епіцентром неоевропейської цивілізації. На це і будемо спрямовувати наші виховні зусилля.

Патріотичне виховання на тлі європеїзації українського суспільства

мадянськості, що сьогодні втілює поняття демократії. Адекватне розуміння змісту цінностей патріотизму передбачає, отже, узгодженість їх як з християнською мораллю, так і з європейським змістом цінностей суспільних стосунків людей, першоджерелами яких були ідеї "Рівності", "Свободи" і "Братерства".

Протидія цих двох ідей позначається і на вихованні. Спалах патріотизму, який переживаємо, протистоїть європейським прагненням утвердження пріоритету прав людини. В політичній боротьбі цінності демократії навіть використовуються як чинник руйнування нашої державності. І, власне, наша педагогіка і наша освіта покликані це протистояння подолати і ці дві групи цінностей — патріотизму і демократії — узгодити, а водночас не втратити теж відчуття різниці між ними.

Потреба узгодження і осягнення гармонії цих підгруп цінностей все ж передбачає і виразне бачення їх в ієрархії системи цінностей, що визначається їх природою.

Національне в людині є виразником родо-видових ознак народу, його архетипу. Воно має і генетичну, і культурну основу. "Що б там не говорили утопісти, — писав К. Ушинський, — але народність є досі єдиним джерелом життя народу в історії. Через особливості своєї ідеї, що вноситься в історію, народ є в ній історичною особистістю" (Вибр. тв. К., 1983; Т. 1, с. 100). Вона для народу — як хата для людини — надовго. Зміст громадянськості може в історії змінюватися, як інтер'єр в хаті, але передумовою його існування є наявність самої "хати". Ось чому гармонія взаємодії національних цінностей і громадянськості осягається лише на основі визнання пріоритету перших. Власне тому К. Ушинський вважає "народність" єдиною і головною ознакою народу в історії. Вона є його природною якістю, тим часом як "громадянськість" — наслідком розвитку його культури. На цей пріоритет "національного" над "громадянським" потребуємо зважати, навіть якщо одночасно ставимо

переконаннях і світогляді.

На особливу увагу заслуговують тут два дотичні до змісту патріотичного виховання поняття:

а) націоналізм — як реакція нації на несправедливе до себе ставлення іншого народу (насправді — це ідеологія оборонна, провокована ворогом нації);

б) шовінізм — як намагання якоїсь нації поставити себе вище інших народів, домінувати над ними (Росія та деякі інші народи і держави).

(Детальніше див. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки, 2003, 2006, 2009 р. р. видання).

Дотичними до цих двох понять є також поняття інтернаціоналізму, космополітизму, полікультурності. Всі вони або маскують експансію шовіністів, або оправдовують яничарство людини. Про це так свого часу висловився Іван Франко: "Все, що йде поза рами нації, се або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеями рад би покрити свої змагання за панування однієї нації над другою, або хворобливий сентименталізм фантастів, що рад би широкими "вселюдськими" фразами прикривати своє духовне відчуження від рідної нації" ("По за межами можливого").

До питання методів патріотичного виховання. Як мовилося вище, трансформаційні процеси у нашому суспільстві передбачають глибинні зміни у трактуванні людини і зміни у самій людині. Якщо життя покладає на неї повну відповідальність за себе, то вона змушена піднятися до статусу суб'єкта, того, хто сам сприймає виклики життя, сам шукає шляхів адаптації до них, сам долає свої проблеми і сам оцінює наслідки своїх дій. Макаренківське визначення поняття виховання як цілеспрямованого впливу на вихованця з метою формування в ньому замовлених якостей мусить бути відкинуте. Всякі виховні зусилля ззовні зрештою (в душі) сприймаються або відхиляються самим вихованцем.

Зрозуміло, що виховник є теж суб'єктом власної діяльності, але

статньо переконливим супроводом. Може це бути також зустріч з цікавими людьми, відвідування місць, які стали для нас святими чи історично значущими, підготовка юнаків до служби у війську, таборування тощо. Предметом дискусії може бути інформація, яку вихованці отримують із ЗМІ, преси тощо. Нарешті, могутнім чинником патріотичного виховання молоді є участь юнацтва в громадському житті, спорті тощо.

За всіх випадків мусимо трактувати вихованця як такого, що має право на власну думку і чинить як суб'єкт власного життя, але при цьому нам належить власною поведінкою демонструвати своє тверде позитивне, гідне прикладу ставлення до світу. Тільки на цьому шляху зможемо домогтися, того, про що свого часу писав Іван Франко: "Наш голосний, фразеологічний та в більшій частині нещирий, бо ділами не попертий патріотизм мусить уступити місце поважному, мовчазному, глибоко відчуженому народолобству, що виявляє себе не словами, а працею" ("Одвертий лист до галицької української молоді").

Деякі контроверсійні аспекти змісту патріотичного виховання. Події останнього часу виявили деякі додаткові підстави до перегляду наших звичних поглядів на зміст патріотичного виховання. Так, досі ми ховали голову в пісок, не наважувалися вказувати пальцем на нашого ворога та відкидали будь-яку думку про ненависть до нього. Про тезу Декалогу націоналіста ("Ненавистю і безоглядною боротьбою прийматимеш ворогів твоєї нації") ми не наважувалися навіть згадувати. А відтак навіть настанови А. Макаренка та В. Сухомлинського, які вказували на роль ненависті до ворога, ми обминали та закликали до прихильного трактування наших "вороженьків", іноді називаючи їх навіть "братами". Сьогодні, нарешті, доходимо висновку, що "бути ідейно вихованим — це означає віддано любити і непримиренно ненавидіти. Злиття любові до Вітчизни з

* ЛІТЕРАТУРНІ НОВИНКИ *

Світлі миті буденності

Книжка Тетяни Кремень "Обриво" (Київ, ТОВ "Видавничий Дім "Комора", 2015) розпочинається текстом "Розмова". На одній зі сторінок — роздуми, а у них філософія життя. На слова "А я все живу і нічого не досягнув, що ж робити, адже хочеться успіху", відповідь "Ти не втрачав і не губився". І довго розмірковуєш над тим, що хотіла своїм читачам сказати авторка. І ловиш себе на думці, що розумієш. Перегортаєш сторінку і в наступному творі "якась реклама, якась шоу, якась вулиця, якісь люди, машини, життя". І знову потрапляєш у світ Тетяниної книжки, який так схожий на твій.

А потім — розповіді "Весною так гостро", "Чужі сні" .... І в одному з роздумів — "Ніжність". Починаєш згадувати, коли до тебе приходила ніжність, як вона виглядала, відчувалася, і чи завжди вона приносила радість; адже не важко помітити, що на стіні "чорно-біла ксерокопія календаря із кошенятами". Та погоджуєшся із Тетяною Кремень, яка висловлює власні думки бачення світу: "Всюди є місце ніжності".

У мініатюрі "Тінь" знаходиш, що "за містом дерева відкидають зовсім іншу тінь", а в уяві з'являється тіні людей, і навіть гадаєш: чи у різних місцевостях відповідні тіні різні, і чи можуть це помітити інші?..

кольору". Важкі роздуми автора сприймаєш близько до душі, адже назви "Випадок", "Безнадійно", "У смітті життя", "Знову мокро", "Солдати", "Суперечка", "Випадковість" говорять самі за себе, суголосні нерідко і твоїм міркуванням.

Свою книжкою Тетяна Кремень закликає читачів не бути байдужими до того, що існує навколо нас. Відчувається особлива чуттєва настроєність письменниці у тексті "Планета" — "коли планета вдень велика, а увечері — маленька".

У її текстах багато слухних і серйозних запитань, які читач сам ставить перед собою. Але сила її голосу — в самотності і неординарності. У сміливості не приховувати, а виказувати свій внутрішній світ, оригінальне бачення довколишнього світу.

Довірливість творів, які ведуть від простого до складного, ніби передбачає співрозмовника, яким можеш стати і ти, читачу. Щиро бажаю Тетяні Василівні нових творчих успіхів!

Тетяна ПЕТРОВСЬКА,
член НСПУ, кандидат педагогічних наук
фото Владислав Овчинніков

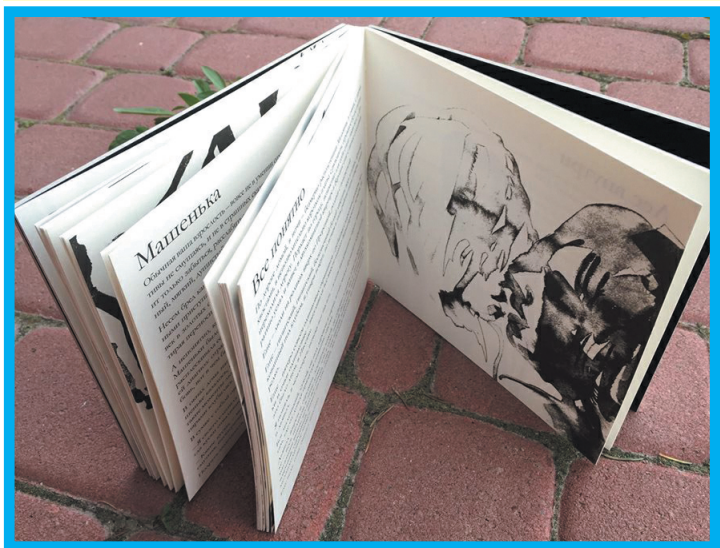

У роздумах "Без-надійно" так влучно у реаліях нашого сьогодення "я боюся здаватися песимістом — але, по-моєму, буде зима". А короткий текст під назвою "Ніколи не пізно" закінчується реченням "Я аплодую їм усвід".

У мініатюрі "Так порожньо" глибокий зміст, який надовго закарбовується у свідомості: "Потепліло, і в місті тепер значно менше людей.

Я так і думала, що більшість із них були зі снігу".

А потім знаходиш "в очах відблиск мрії і вітрил червоного

* ЩОЙНО З ПІД ПЕРА * ЩОЙНО З ПІД ПЕРА *

Василь Василяшко: Озер цілющих спомини солоні

*Озер цілющих спомини солоні,
Де сіль окопних ран, вдовиних сліз.
В руїнах доль сліди війни холонуть,
"Гарант безпеки" небезпеку ввіз...*

*Колись Антін Остапів Василяшко
Свій розстріл тут у подвиг обернув, —
Як німців двох він, дядько мій, вглиб шахти
На той світ за собою потягнув...*

*Чи не урок це Каїну, що в яму
Нам вириту — впаде і сам.
Назад в Голодомори, шлях не з нами —
Собі вертає хай той час, не нам...*

*Адже Донбас й тепер людей єднає,
Як меч орди не видно з-за плеча,
Як мовою Тараса Мустафаєв
У пісню волі горне донецчане.*

*І лінія вогню бійців не сточить,
Як з лиць дівочих сходять ім сонця,
Як гріють душу волонтерок очі,
Мов руки золоті їх і серця...*

*Щемить від слів "І я — солдат!" від юнки,
Яка взяла "Кобзар", мов обняла,
Сховала диск пісень у поцілунки
І світла у бліндаж свій додала...*

*Ми хочем теплого дощу, не "Граду",
Від провокацій прагнемо стерегись.
Та бути цілком ми теж не раді —
На відсіч право є, де зброї зблиск!..*

*Чи право й світове їм потоптати,
Від ніг лиш слід лишати браццю враз?..
Чи світ дозволить "року мавпи" стати
Ще й "роком мавпи з бомбою" в наш час?*

Зона АТО, Слов'янськ, грудень 2015 року.

* ЩИРОСЕРДЯ * ЩИРОСЕРДЯ * ЩИРОСЕРДЯ *

Професор Ганна Онкович мозаїчний портрет

Талановита, самовіддана дослідниця і педагог зі щирим, добрим серцем і поетичною душею, Ганна Володимирівна невтомно й активно залучає здібну молодь до наукової діяльності. Важко підрахувати, скільки молодих науковців думають про Ганну Володимирівну з величезною вдячністю за те, що спрямувала їх на цей нелегкий, проте цікавий творчий шлях. І їхня кількість невпинно зростає. Чи можна переоцінити її унікальну здатність брати під крило й огортати теплом і турботою всіх, хто того потребує?

Богдана Воронкова, науковий співробітник відділу теорії та методології гуманітарної освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

Ганна Володимирівна Онкович дає про формування молоді наукової зміни. Окрім підготованих нею кандидатів та докторів наук, вона приділяє чимало часу роботі зі студентами, котрі виявляють нахил до наукових досліджень. Про це свідчить нещодавно завершена студентська колективна монографія "Медіакоментентність фахівця" за загальною редакцією доктора педагогічних наук, професора Г. В. Онкович.

Ганна Лесик, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу теорії та методології гуманітарної освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

У Ганні Володимирівні дивовижно поєднуються надзвичайна стриманість (що сприймається часом як суворість) і гаряча сердечність, турботливість. Наділена Ганна Володимирівна і своєрідним магнетизмом, силою навіювання: коли вона переконує, що певне дослідження необхідне, то заперечувати це немає жодної змоги. Якщо мені вдалося зробити хоч трохи корисного в педагогіці — тим завдячую впливові цієї унікальної людини.

Лариса Мороз, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу класичної української літератури Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України.

Дуже цікаво спостерігати за Ганною Володимирівною, коли вона за роботою: протягом робочого

дня встигає, майже водночас, не лише працювати над власними науковими розробками, а також як сумлінний тренер не давати розслаблятися підопічним, спрямовувати їх на досягнення, давати добрі поради, безкорисно редагувати десятки текстів, бути у курсі всіх важливих наукових та інших соціальних подій, підтримувати зв'язки з колегами з інших установ та країн, і при цьому бути завжди відкритою до простого людського спілкування з усіма.

Анна Морозова, науковий співробітник відділу теорії та методології гуманітарної освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

Г. В. Онкович живе в ногу з днем новим, мислить по-сучасному й залишається взірцем для всіх нас. Зерна її науки дали добрі сходи й зросли в наших душах урожаєм мудрості та натхнення. Раїса Бужикова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу Миколаївського міжрегіонального університету розвитку людини "Україна".

Визнаний український науковець, педагог, любляча мати, бабуся. Людина з великої літери, людина творча, життєрадісна, щира, з почуттям громадянської відповідальності, віддана своїй професії.

Тендітність, інтелегентність, толерантність, тихий голос... За цим стоїть сильна, енергійна, мужня натура, рідуща у досяг-

ненні поставлених цілей, вимоглива й одночасно чуйна та уважна, з відкритим серцем.

Олена Варешка, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інноваційних освітніх технологій Комунального закладу "Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Запорізької обласної ради, докторант відділу теорії та методології гуманітарної освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

Ганна Володимирівна — людина масштабного мислення, яка перебуває у постійному пошуку новаторських ідей, інноваційних технологій навчання та виховання студентської молоді і завжди досягає вершин успіху.

Михайло Димитров, кандидат філософських наук, доцент, декан факультету культури й виховання Миколаївського національного аграрного університету.

Зима, окрім низки новорічних свят, насичених вішуннями, колядою та щедрівками, подарувала нам прекрасну людину — Онкович Ганну Володимирівну. Сказати, що це гарна, мила, щедра, мудра, чуйна людина, це майже нічого не сказати. Вона привела за собою у науку цілу кагору науковців, надихнувши на творчий пошук, зацідиривши душі мудрістю, невпинною працелюбністю і науковими пошуками. Як досвідчений педагог, вона доводила завжди почату справу до завершення. До цього привчала і своїх послідовників. Креативне мислення Ганни Володимирівни, яку, дозволяйте вважати науковцем із великої літери, спонукає людей що ідуть поряд із нею, не зупинятися на досягнутому, а творити і творити. А ще дивує у цій тендітній жінці міцний, незламний стержень, який допомагає їй гордо піднявши голову, нести свої надбання людям.

Ольга Макаренко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка.

Укладений Оленою Щербакіною

* ВИСТАВКИ * ВИСТАВКИ * ВИСТАВКИ * ВИСТАВКИ * ВИСТАВКИ * ВИСТАВКИ *

СУЧАСНІ ЗАКЛАДИ ОСВІТИ – 2016**17-19
березня****Сьома міжнародна виставка****ВХІД
ВІЛЬНИЙ**

У межах виставки:

- Національні заклади освіти
- Освіта за кордоном
- Обладнання, програми та рішення для освіти
- Вступна кампанія 2016 року
- Нагородження переможців конкурсів

Організатори виставки:

Компанія «Виставковий Світ» за підтримки та участі Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України

Київський Палац дітей та юнацтва

Ⓜ Арсенальна

ОРГКОМІТЕТ:

Тел./факс: 0 (44) 498-42-04, 498-42-05, 498-42-06, 0 (67) 656-51-89
E-mail: expo@vsvit.com.ua WWW.VSOSVITA.COM.UA

Творче об'єднання «ЕКОНОМІКА»

Офіційна веб сторінка тижневика «Освіта»:
www.tyzhnevuk-osvita.net**ПОШТОВА АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
ТИЖНЕВИКА «ОСВІТА»****КИЇВ-601, вул. Тургенєвська, 8-14, оф. 312.**

Адреса електронної пошти редакції:

olga0503562705@gmail.com

Факсові повідомлення надсилайте за номером: 517-45-69.

По четвергах у приміщенні Київського Будинку вчителя, кімн.27, приймає відвідувачів заступник голови Всеукраїнського педагогічного товариства ім.Гр.Ващенка, головний редактор нашого тижневика О.С.Коноваленко.

По понеділках і середах ведуть прийом редактори відділів нашого видання за адресою: вул. Тургенєвська, 8-14, кімн. 312.

**Головний редактор
Ольга КОНОВАЛЕНКО****ТЕЛЕФОНИ**Головного редактора тел./факс — 486-46-46; 517-45-69
творчого об'єднання «Галузь»,
творчого об'єднання «Собор»,
творчого об'єднання «Економіка» — 221-02-96
творчого об'єднання «Регіон» — 235-60-74

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій. Редакція не рецензує і не повертає матеріалів. За достовірність фактів і цифр, відповідність їх вказаним джерелам відповідальність несе автор.

Номер зверстано в комп'ютерному центрі тижневика «ОСВІТА».
Тижневик віддруковано у видавництві «Мега-Поліграф»

Реєстраційне свідоцтво: серія ВК № 2408 від 14.11.1996 р.

Тираж у січні 6700. Зам.

Тижневик виходить щосереди.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

* ВАКАНСІЇ * ВАКАНСІЇ * ВАКАНСІЇ * ВАКАНСІЇ *

Інститут вищої освіти НАПН України оголошує конкурс на заміщення посад**по відділу інтеграції вищої освіти і науки**

- науковий співробітник - 1,0 (кваліфікаційні вимоги - вища освіта, досвід роботи у галузі вищої освіти, наукові праці, досконале володіння українською мовою та володіння англійською мовою).

по відділу економіки вищої освіти

- науковий співробітник - 1,5 (кваліфікаційні вимоги - вища освіта, досвід роботи у галузі вищої освіти, наукові праці, досконале володіння українською мовою та володіння англійською мовою).

по відділу науково-організаційної та кадрової роботи

- заступник завідувача відділу - 1,0 (кваліфікаційні вимоги - вища освіта, досвід роботи у галузі вищої освіти, наукові праці, досконале володіння українською мовою).

Особи, які бажають узяти участь у конкурсі, подають: заяву, особовий листок з обліку кадрів з фотокарткою, автобіографію, копії всіх заповнених сторінок паспорта, довідки про ідентифікаційний код, документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання, копію трудової книжки, характеристику з останнього місця роботи, список наукових праць.**Заяви та документи на участь у конкурсі подаються до конкурсної комісії за адресою: вул. Бастіонна, 9, м. Київ, 01014 (кім.811) протягом місяця з дати опублікування оголошення.****Додаткову інформацію щодо умов проведення конкурсу можна отримати за тел.: (044) 285-71-24, (093) 093-22-00.**

Втрачений диплом бакалавра В15 №115632, виданий Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова в 2015 році на ім'я Ткаченко Павло Олегович вважати недійсним.

Втрачений студентський квиток КВ.№11022251 виданий на ім'я Федюшкіної Олександри Володимирівни вважати недійсним.